

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ МЕДИКО-ФАРМАЦЕВТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

КАФЕДРА МОВНОЇ ПІДГОТОВКИ

С. А. Гнатенко, Ю. В. Кравченко

**УКРАЇНСЬКА МОВА ЯК ІНОЗЕМНА
ОСНОВИ АКАДЕМІЧНОГО ПИСЬМА**

ПРАКТИКУМ

*для студентів – іноземних громадян III курсу
спеціальності 222 «Медицина» (українська мова навчання)*

Запоріжжя

2024

УДК 811.161.2'243(076.5)

Г 56

*Затверджено на засіданні Центральної методичної ради ЗДМФУ
та рекомендовано для використання в освітньому процесі
(протокол № 3 від «22» лютого 2024 р.).*

Рецензенти:

О. Д. Турган – завідувач кафедри культурології та українознавства ЗДМФУ, доктор філологічних наук, професор.

Н. В. Спиця – кандидат філософських наук, доцент кафедри суспільних дисциплін ЗДМФУ.

Автори:

С. А. Гнатенко – старший викладач кафедри мовної підготовки;

Ю. В. Кравченко – старший викладач кафедри мовної підготовки.

Г56 **Гнатенко С. А.**

Українська мова як іноземна. Основи академічного письма: практикум для студентів – іноземних громадян III курсу спеціальності 222 «Медицина» ЗВО / С. А. Гнатенко, Ю. В. Кравченко. – Запоріжжя: [ЗДМФУ], 2024. – 113 с.

Практикум призначений для практичних занять з української мови як іноземної для іноземних здобувачів вищої освіти III курсу спеціальності 222 «Медицина» (українська мова навчання). Він передбачає роботу з фаховою термінологією, вивчення текстів професійної тематики та їхню компресію у вигляді анотації (інструкції).

Запропонований матеріал спрямований на удосконалення навичок не тільки професійного, а й соціокультурного спілкування студентів-медиків, сприятиме розвиткові аналітичного мислення, вмілому користуванню засобами мови під час підготовки монологу-міркування на запропоновану тему.

УДК 811.161.2'243(076.5)

©Гнатенко С.А., Кравченко Ю.В., 2024

©Запорізький державний медико-фармацевтичний університет, 2024

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	4
РОЗДІЛ І. ПРОФЕСІЙНО-ОРІЄНТОВАНИЙ ДИСКУРС	5
Змістовий блок 1. «Повідомлення-роздум «Історія і сучасний стан медицини».....	5
Тема 1. Мікробіологія як наука	5
Завдання для перевірки знань	20
Тема 2. Наука на службі людства. Нобелівські лауреати ХХІ ст. з фізіології та медицини	25
Завдання для перевірки знань	34
Тема 3. Вчення про інфекційні захворювання. Тематична бесіда, дискусія.....	37
Завдання для перевірки знань	54
Тема 4. Початок ери вакцин	58
Завдання для перевірки знань студентів	66
Тема 5. Клінічна медицина нового часу (ХІХ ст.)	68
Завдання для перевірки знань	73
Змістовий блок 2. «Анотування: написання анотації тексту за фахом».....	76
Тема 6. Довідкова анотація текстів фахової тематики	76
Завдання для перевірки знань	90
Тема 7. Найважливіші відкриття медицини ХХІ ст. та її невирішені проблеми.	95
Завдання для перевірки знань	107
Рекомендована література.....	111
Список використаних джерел	112

ПЕРЕДМОВА

Практикум призначений для студентів-іноземців, які навчаються в Запорізькому державному медико-фармацевтичному університеті.

Він укладений відповідно до вимог Програми навчальної дисципліни «Українська мова як іноземна (з української мови навчання)» для іноземних студентів вищих навчальних закладів МОЗ України та згідно з Робочою програмою навчальної дисципліни «Українська мова як іноземна» спеціальності 222 – «Медицина». Матеріали відповідають програмам з української мови як іноземної для III курсу (92 год.)

Мета практикуму – поглибити знання студентів з професійної термінології, удосконалити рівень навчально-професійного спілкування в умовах мовного середовища, сформувати навички усного і писемного висловлювання на медичну тематику, розвинути вміння зв'язного монологічного мовлення, збагатити словниковий запас тощо.

Видання містить 2 змістових блоки і 7 тем професійного спрямування. Дібраний матеріал дасть можливість студентам працювати з адаптованими науковими і науково-популярними текстами, покращить знання з фахової термінології, поглибить навички компресії наукової інформації, зокрема анотування першоджерел, сприятиме розвитку аналітичного мислення та навичок набуття нових знань. Крім цього, запропоновані тексти та завдання до них спрямовані на удосконалення навичок не тільки професійного, а й соціокультурного спілкування студентів, сприятимуть розвиткові аналітичного мислення, вмілому користуванню засобами мови під час підготовки монологу-міркування на запропоновану тему.

Компонентами тем є лексико-граматичний мінімум, тексти / мікротексти та комунікативно-мовленнєві завдання до них. Усі тексти мають:

- інформативність, що дає можливість використовувати його для вдосконалення комунікативно-мовленнєвих умінь при відтворенні змісту і складанні на його основі аналогічного тексту;
- проблемність, яка дозволяє організувати дискусію і сприяє вдосконаленню як монологічного, так і діалогічного мовлення.

Матеріали практикуму будуть корисними під час аудиторної роботи, для самостійного опрацювання та перевірки засвоєння матеріалу студентами.

РОЗДІЛ І. ПРОФЕСІЙНО-ОРІЄНТОВАНИЙ ДИСКУРС

ЗБ 1. ПОВІДОМЛЕННЯ-РОЗДУМ «ІСТОРІЯ І СУЧАСНИЙ СТАН МЕДИЦИНИ».

ТЕМА 1. МІКРОБІОЛОГІЯ ЯК НАУКА. ОСНОВНІ РИСИ ТА ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ МІКРОБІОЛОГІЇ.

Комунікативний мінімум:

Повідомлення-роздум за заданою інтенціональною програмою: повідомлення, опис, аргументація, узагальнення, резюме.

Граматична тема:

- Лексико-граматичні засоби повідомлення загальної інформації.
- Засоби передачі змісту тексту за допомогою його опису з включенням оцінки.
- Складне речення з підрядними з'ясувальними.
- Вживання сполучників і сполучних слів у складнопідрядних реченнях.
- Стилiстична синонiмiя / антонiмiя.
- Види планiв.
- Загальнi, спеціальнi та альтернативнi запитання.
- Дiєслiвнi префікси i їхнє значення **-пере, -недо** тощо та їхнє значення.
- Прикметниковi префікси та їхнє значення.
- Спiльнокореневi слова.
- Конструкцiї висловлення власної думки /думки iншої людини, аргументацiї твердження, згоди/незгоди тощо.

СЛОВНИК ЗАНЯТТЯ

Сконструювати –	зробити якусь рiч власними руками. <i>Наприклад: А. Левенгук сконструював (зробив) перший мiкроскоп.</i>
Надзвичайно –	1) дуже-дуже важливо: <i>У мене дуже-дуже важлива новина;</i> 2) дуже-дуже багато чогось: <i>дуже-дуже велика кiлькiсть мiкроорганiзмiв.</i>
Стерилiзацiя –	знищення всiх патологiчних органiзмiв та бiологiчних агентiв, здатних розповсюджуватись фiзичною або хiмiчною дiєю на них речовин засобами, з поверхонь, медичного обладнання, харчових продуктiв або бiологiчних середовищ, як зовнi так i всерединi.
Пастеризацiя –	одноразове нагрiвання рiдин (здебiльшого харчових продуктiв) до температури, яка нижче за температуру кипiння на нетривалий час (вiд секунди до 30 хвилин), з метою знищення бактерiй, що мiстяться в цих рiдинах.
Сибiрка, сказ, холера –	тяжкi захворювання, якi викликанi патогенними мiкробами.
Туберкульоз –	iнфекцiйне бактерiальне захворювання, спричинене мiкобактерiєю туберкульозу, яка найчастiше вражає легенi та передається краплинним шляхом.

Завдання 1. Слова (словосполучення) в дужках поставте у правильній формі.

1. Надання (невідкладна медична допомога).
2. Заповнювати (медична картка, стаціонарний хворий).
3. Записувати (дані, історія хвороби).
4. Транспортування (відділення, каталка).
5. Надавати (невідкладна медична допомога).
6. Ознайомити (пацієнт, лікарняний режим, розпорядок дня)

Завдання 2. Слова у дужках поставте у потрібному об'єкті. Складіть речення із поданими словосполученнями.

Медична картка (хворий), журнал (реєстрація), симптоми (захворювання), відділення (лікарня), скарги (пацієнт), заповнення (журнал), огляд (хворий), група (кров), історія (хвороба).

Завдання 3. Прочитайте подані слова і словосполучення. Назвіть слова, які належать до назв хвороб, симптомів, частин тіла.

Діарея, грип, хронічний панкреатит, слинотеча, кашель, виразка, гепатит, температура, травна система, печінка, рак шлунка, закріп, печія, блювання, цироз печінки, легені, відрижка, метеоризм, гострий гепатит, коліт.

УВАГА!

Стилістична синонімія.

1. **Пов'язаний з ім'ям** – має зв'язок з чийось іменем
2. **Спричинити зміни** – стати причиною змін
3. **Можна судити з напису** – можна зробити висновок
4. **Пастеризація** – термічна обробка
5. **Стерильний** – безмікробний (мікроби відсутні)
6. **Заклали основу** – стали підґрунтям (обґрунтуванням)
7. **Запобігати захворюванню** – робити профілактику
8. **Запобіжні заходи** – профілактичні заходи

ЗГАДАЙТЕ!

Існує 2 ступеня порівняння прикметників – вищий та найвищий. І в кожному зі ступенів розрізняють 2 форми утворення прикметників – просту та складену.

	ВИЩИЙ СТУПІНЬ ПОРІВНЯННЯ		НАЙВИЩИЙ СТУПІНЬ ПОРІВНЯННЯ	
	ПРОСТА ФОРМА	СКЛАДЕНА ФОРМА	ПРОСТА ФОРМА	СКЛАДЕНА ФОРМА
<i>Смачний</i>	За допомогою суфіксів -іш-, -ш-	За допомогою слів <i>більш</i> , <i>менш</i>	Додаванням до форми вищого ступеня префікса <i>най-</i>	За допомогою слів <i>найбільш</i> , <i>найменш</i>
	<i>смачніший</i>	<i>більш (менш) смачний</i>	<i>найсмачніший</i>	<i>найбільш (найменш) смачний</i>

https://subject.com.ua/textbook/mova/6klas_3/29.html

ЗАПАМ'ЯТАЙТЕ!

Не всі якісні прикметники можуть мати ступені порівняння. До них належать:

Прикметники з префіксами *пре-*, *за-*, *над-*, *пра*, *архі-*, *ультра-*: *пречудовий*, *заважкий*, *ультрафіолетовий*.

Прикметники із суфіксами:

-уват (-юват), -ав(-яв), які виражають невелику міру якості: *холоднуватий*, *білуватий*, *чорнявий*;

-еньк, -есеньк, -ісіньк, -езн, -енн – зменшувально-пестливі та згрубілі форми: *малесенький*, *білесенький*, *здоровенний*.

Завдання 4. А) утворіть вищий та найвищий ступені порівняння прикметників (просту форму). Складіть словосполучення.

Зразок: великий – більший, найбільший.

- Важливий – _____
- Хороший – _____
- Пречудовий – _____
- Поганий – _____
- Прогресивний – _____
- Синюватий – _____
- Активний – _____
- Глибокий – _____
- Коротенький – _____

Б) утворіть вищий та найвищий ступені порівняння прикметників (складена форма).

Зразок: балакучий – більш (менш) балакучий, найбільш (найменш) балакучий.

- Цікавий – _____
- Швидка – _____
- Прегарний – _____
- Гарний – _____
- Прогресивний – _____
- Білесенький – _____
- Активний – _____
- Гнучкий – _____
- Короткий – _____

ЗГАДАЙТЕ!

Слова з однаковим коренем називаються **СПІЛЬНОКОРЕНЕВИМИ**.
Наприклад: сад, садочок, садівник.

Завдання 5. Знайдіть усі спільнокореневі слова.

Медицина, діагностика, кип'яток, пастеризація, протез, прокип'ятити, пастеризувати, кип'ячений, пастеризований, медичний, прокип'ятити, пастеризовано, діагностичний, прокип'ячений, прокип'ятити, діагностувати, протезування.

Завдання 6. До поданих слів доберіть іменники множини у *S* та *O2*.

Зразок: *галузь* – *галузі* – *галузей*.

	S (множина)	O2 (множина)
потреба		
умова		
аспект		
чеснота		
захворювання		
дослідження		
знання		
хвороба		

ВЖИВАННЯ ПРЕФІКСІВ (вказівка на розташування)

Префікси *недо-*, *пере-* вказують на дію об'єкта в різних напрямках, вплив процесу на стан об'єкт.

Такі префікси використовують для вказівки на інтенсивність процесу, його завершеність.

Завдання 7. Від поданих словосполучень утворіть дієслова за

допомогою префіксів недо-, пере-.

Зразок: з'їсти більше ніж потрібно – переїсти.

Прочитати менше ніж потрібно – _____

Повторити миття – _____

Написати неповний конспект – _____

Повторити читання – _____

Йти через дорогу – _____

З'їсти менше, ніж потрібно – _____

Завдання 8. Прочитайте текст, правильно інтонуючи речення. Виділіть у ньому основну інформацію.

ПРЕДМЕТ І ЗАВДАННЯ МЕДИЧНОЇ МІКРОБІОЛОГІЇ

Мікробіологія – галузь науки, яка займається дослідженням морфології, фізіології, біохімії, молекулярної біології, генетики, екології мікроорганізмів, їх ролі і значення в кругообігу речовин, у патології людини.

Завдання медичної мікробіології – вивчення етіології інфекційних хвороб, практичне застосування методів мікробіологічної діагностики, специфічної профілактики та терапії.

На сьогодні активно прогресує галузь синтетичної мікробіології, створюються нові генетично змінені форми мікробів, проводяться маніпуляції з різними генами. Досягнення сучасної мікробіології ґрунтуються на розвитку фізики, хімії, біохімії, молекулярної біології, генетики та інших наук.

Дайте відповіді на запитання:

1. Чим займається мікробіологія?
2. Які завдання медичної мікробіології Ви запам'ятали?
3. Яка галузь науки на сьогодні активно розвивається?
4. На розвитку яких наук ґрунтуються дослідження сучасної мікробіології?

Завдання 9. А) Прочитайте мікротекст.

У медичній мікробіології залежно від об'єкту дослідження виділяють

галузі мікробіології:

бактеріологію – наука про бактерії;

мікологію – наука про гриби;

протозоологію – наука про найпростіші;

вірусологію – наука про віруси.

https://library.udpu.edu.ua/library_files/6399_01.pdf

Б) Трансформуйте визначення, використовуючи конструкції:

- *Що це що?*

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____

- *Що називають чим?*

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____

- *Чим називається що?*

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____

В) Поясніть творення складних слів (від яких слів утворилися).

Бактеріологія, мікологія, протозоологія, вірусологія.

Завдання 10. Прочитайте мікротекст. Дайте йому назву.

Антоні ван Левенгук – сконструював мікроскоп і зміг розгледіти рухливих дрібних істот, вказав на надзвичайно велику кількість

мікроорганізмів. Він зробив першу морфологічну класифікацію бактерій і першим відкрив сперматозоїди, червоні кров'яні тіลця, капіляри.

Л.Пастер – основоположник наукової мікробіології. Він довів неможливість самозародження життя, запропонував методи стерилізації та пастеризації. Обґрунтував роль мікроорганізмів у виникненні захворювань. Довів, що мікроорганізми спричинюють гниття та бродіння. Отримав вакцину проти сибірки і сказу. Відкрив патогенні мікроби – збудників холери, сибірки, стафілококи. Одержав проти них вакцини.

Р.Кох – заснував медичну мікробіологію. Удосконалив мікробіологічну техніку, застосував імерсійні об'єктиви, мікрофотографію, використав анілінові барвники. Відкрив збудників туберкульозу і холери. Обґрунтував терапію та практику дезінфекції.

Завдання 11. *Знайдіть у завданні 6 речення, які підтверджують або спростовують подану інформацію. Відповідь сформулюйте, використавши конструкції згоди/незгоди: «Так», «Так, але...», «Так. Я згоден (згодна), що...», «Ні», «Ні, навпаки...», «Ні, я не згоден (не погоджусь) із тим, що...»*

1. Ім'я А.Левенгука пов'язують із відкриттям сперматозоїдів, червоних кров'яних тілець, капілярів.

2. А. Левенгук – сконструював мікроскоп і зміг розгледіти рухливих дрібних істот, вказав на надзвичайно велику кількість мікроорганізмів.

3. Р. Кох – основоположник наукової мікробіології.

4. А. Левенгук зробив першу морфологічну класифікацію бактерій.

5. Л. Пастер довів, що мікроорганізми спричинюють гниття та бродіння.

6. Р. Кох відкрив збудників туберкульозу, холери, сибірки і стафілококи.

7. Л. Пастер – заснував медичну мікробіологію.

8. Л. Пастер запропонував методи стерилізації та пастеризації.

ЗАПАМ'ЯТАЙТЕ!

У складнопідрядному реченні підрядна частина обов'язково приєднується до головної сполучником (*а, і, й, то, але, що, щоб*) або сполучним словом (*котрий, який, той ... який, там ... де*).

Завдання 12. Доповніть речення потрібними сполучниками: щоб, але, та, а, і (й) та сполучними словами: яка, що й, як, після того як.

1. Галузь науки, ___ займається дослідженням морфології, фізіології, біохімії, молекулярної біології, генетики, екології мікроорганізмів, їх ролі ___ значення в кругообігу речовин, у патології людини називається мікробіологією.

2. _____ А.Левенгук сконструював мікроскоп і зміг розгледіти рухливих дрібних істот, він зробив першу морфологічну класифікацію бактерій.

3. Л. Пастер довів неможливість самозародження життя, запропонував методи стерилізації ___ пастеризації.

4. Луї Пастер довів, ___ мікроорганізми спричинюють гниття ___ бродіння, ___ дало можливість отримати вакцину проти сибірки і сказу.

5. ___ відкрити збудників туберкульозу і холери Роберту Коху довелося удосконалити мікробіологічну техніку, застосував імерсійні об'єктиви, мікрофотографію, використати анілінові барвники.

Завдання 13. 1) у поданих реченнях визначте контекстуальні синоніми (антоніми). Прочитайте їх вголос. 2) знайдіть і назвіть сполучники (сполучні слова).

1. Луї Пастер – основоположник наукової мікробіології, оскільки був першим, хто отримав вакцину проти сибірки і сказу.

2. Р.Кох обґрунтував терапію та практику дезінфекції, тому що зараження організму людини швидко призведе до небажаних наслідків.

3. А.Левенгук зробив першу морфологічну класифікацію бактерій. Ця систематизація мікробів дала змогу вченому відкрити сперматозоїди, червоні кров'яні тільця, капіляри.

4. Антоні ван Левенгук першим сконструював мікроскоп. Створення приладу допомогло розгледіти рухливих дрібних істот.

5. Інфекція – це процес взаємодії макроорганізму і мікроорганізму, що проник в його тканини. Зараження тканин і органів може відбуватися різним шляхом.

Завдання 14. Прочитайте мікротекст, дайте йому назву. Виділіть основну інформацію.

Евристичний етап – до винаходу мікроскопів і їх застосування для вивчення мікроміру.

Морфологічний або описовий етап – Антоні ван Левенгук в 1675 р. вперше описав простих мікроорганізмів, в 1683 р. – основні форми бактерій.

Фізіологічний або науковий етап – епоха Л. Пастера і Р. Коха. Пастер відкрив мікробіологічну суть багатьох хвороб людини, Роберт Кох один з основоположників мікробіології та імунології.

Хімотерапевтичний етап – основоположник Ерліх, створив гуморальну теорію імунітет.

Імунологічний етап – основоположник Ілля Мечников – розробив теорію фагоцитозу, обґрунтував клітинну теорію імунітету.

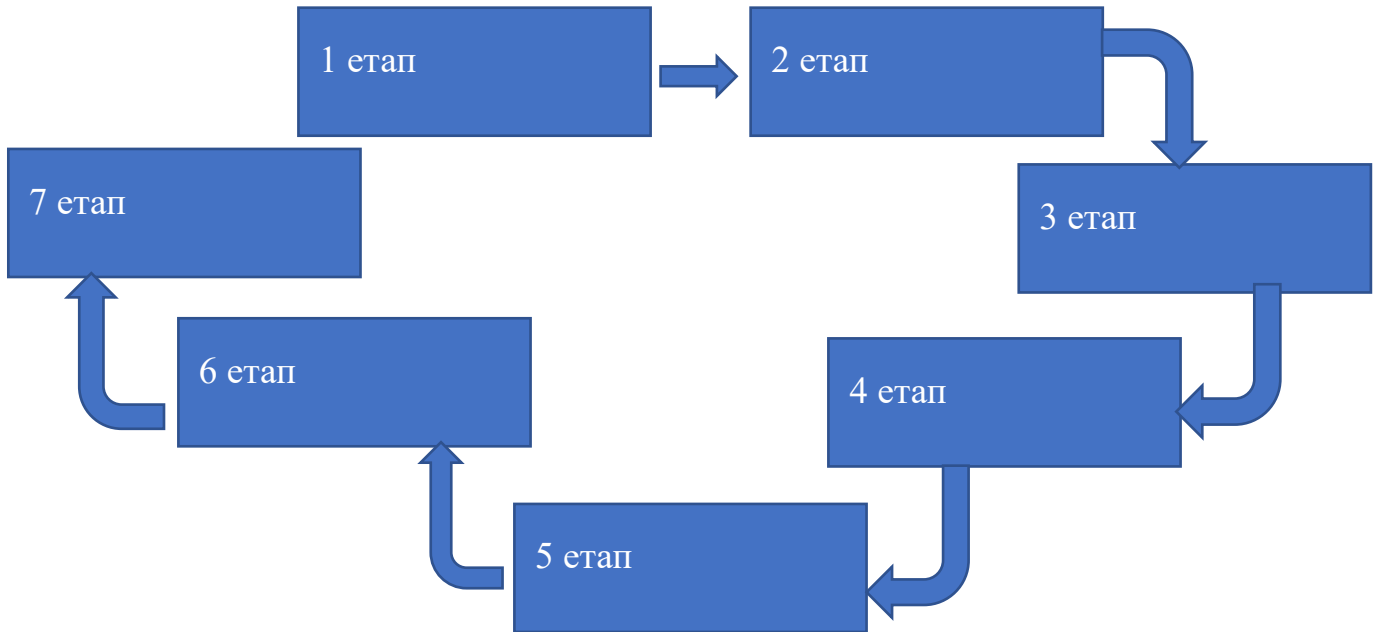
Відкриття антибіотиків – А. Флемінг відкрив пеніцилін і почалася ера антибіотикотерапії.

Молекулярно-генетичний етап – почався в другій половині ХХ століття у зв'язку з досягненнями генетики і молекулярної біології, створенням електронного мікроскопу.

Завдання 15. Дайте відповіді на запитання.

1. Скільки виділяють етапів розвитку медичної мікробіології?
2. Назвіть усі етапи розвитку медичної мікробіології?
3. Якими відкриттями характеризується кожен із них?
4. На який етап припадає епоха Л. Пастера і Р. Коха?
5. Хто створив гуморальну теорію імунітету?
6. Коли було відкрито існування мікроорганізмів?
7. Хто був першовідкривачем мікробіології та імунології?
8. Що розробив І. Мечников?
9. Коли почалася ера антибіотикотерапії?
10. Коли почався молекулярно-генетичний етап?

Завдання 16. Заповніть схему етапів розвитку мікробіології.

Завдання 17. Прочитайте мікротекст. Підкресліть опорні слова та словосполучення.

СТАНОВЛЕННЯ ОСНОВНИХ НАПРЯМКІВ МІКРОБІОЛОГІЧНОЇ НАУКИ

Самойлович – досліджував чуму, запропонував сортування хворих.

Мечніков – розробив теорію фагоцитозу, обґрунтував клітинну теорію імунітету, започаткував учення про нормальну мікрофлору; заснував бактеріологічну станцію і почав застосовувати щеплення проти сказу.

Виноградський – довів явище хемосинтезу і кругообігу речовин за рахунок життєдіяльності мікробів.

Берінг – створив протидифтерійну сироватку.

Рамон – розробив метод інактивації дифтерійного та правцевого токсинів формальдегідом; створив метод визначення сили вакцин.

Домагк – відкрив протозил і довів його активність проти бактерій.

Зільбер – сформував вірусно-генетичну концепцію виникнення злоякісних пухлин.

Чумаков – вивчав збудників трансмісивних вірусних інфекцій та запропонував вакцини проти них.

Завдання 18. Стисло перекажіть зміст, використавши опорні слова та словосполучення.

Завдання 19. Дайте відповіді на запитання «ТАК» - «НІ».

1. Метод визначення сили вакцин створена Мечніковим?	
2. Вірусно-генетичну концепцію виникнення злоякісних пухлин була сформована Рамоном?	
3. Чи досліджував чуму Самойлович?	
4. Вивченням збудників трансмісивних вірусних інфекцій займався Чумаков?	
5. Явище хемосинтезу і кругообігу речовин за рахунок життєдіяльності мікробів довів Виноградський?	

ЗГАДАЙТЕ!

Простий план (номінативний)	Складний план (складається із пунктів і підпунктів)
1. Багатоклітинні організми. 2. Представники багатоклітинних організмів. 3. Первинні багатоклітинні організми.	1. Багатоклітинні організми: а) місце проживання; б) спосіб розмноження. 2. Представники багатоклітинних організмів: а) тварини; б) рослини; в) гриби тощо.

Питальний план (з використанням питальних слів)	Тезисний план (із кожної головної частини вибирається 1-2 речення головної інформації)
1. Які організми називають багатоклітинними? 2. Хто належить до багатоклітинних організмів? 3. Що таке первинні багатоклітинні організми?	1. Багатоклітинні організми – організми, тіло яких складається з багатьох клітин і міжклітинної речовини. На відміну від одноклітинних, клітини багатоклітинних організмів високоспеціалізовані, диференційовані. 2. Серед справжніх багатоклітинних найнижчий рівень займають кишковопорожнинні та реброплави, а найвищий – хордові тварини (риби, амфібії, плазуни, птахи, ссавці).

Завдання 20. *Складіть єдиний номінативний план до текстів завдань 14, 17.*

Завдання 21. *Використовуючи план, ключові слова та словосполучення, розкажіть про основні здобутки мікробіології ХХ ст.*

Завдання 22. *Який вплив, на Вашу думку, має мікробіологія ХХ ст. на розвиток сучасної медицини? У відповідях використовуйте конструкції:*

Я думаю, що ... .

Я впевнений, що... .

На мою думку, ...

УВАГА!

Види питань

Загальні питання

Ставляться до всього речення і потребують відповіді «ТАК» - «НІ». Вони формулюються за допомогою часток **чи, хіба, невже, що** за тощо або виділяються інтонаційно, наприклад: 1) **Чи** належать птахи до багатоклітинних організмів? 2) Птахи належать до багатоклітинних організмів? 3) **Невже** Птахи належать до багатоклітинних організмів?

Спеціальні питання

Завжди починаються або мають в самому питанні питальні слова: **де, куди, що, скільки, який** та ін. наприклад: **Яка** водорість належить до багатоклітинних організмів? **Де** живуть червоні водорості?

Альтернативні питання

У таких запитань завжди передбачений вибір відповіді, наприклад: Свою форму можуть змінювати рослини **Чи** тварини? Червоні водорості живуть у теплих морях **Чи** у холодних?

Завдання 23. 1) *прочитайте діалоги лікаря з пацієнтом. Поясніть, які види питань представлені в діалогах: загальне, спеціальне, альтернативне. Аргументуйте свою відповідь.* 2) *назвіть симптоми хвороб.*

№ 1 (Система органів дихання)

Пацієнт: Добрий день пане лікарю! Вчора в мене сильно боліло горло і з'явився кашель.

Лікар: Добрий день! О котрій годині у Вас заболіло горло? Можливо Ви пили холодну воду? Який у Вас кашель: сухий чи вологий?

Пацієнт: Біль з'явився о шостій годині ранку. Напередодні я випив холодний чай. Чи довго в мене буде тривати погане самопочуття?

Лікар: Це у кожного індивідуально. Пропоную госпіталізуватися.

Пацієнт: Краще – амбулаторно. Дякую!

№ 2 (Серцево-судинна система)

Пацієнт: Добрий день лікарю! У мене вранці дуже боліло в грудях.

- Лікар:** Добрий день! Покажіть де. Який був біль: тривалий чи тимчасовий?
- Пацієнт:** Ось тут. Біль був тимчасовим.
- Лікар:** Куди віддає біль? Чим супроводжується напад болю: запамороченням, нудотою, слабкістю, страхом смерті?
- Пацієнт:** Біль віддає під лопатку і я відчуваю слабкість. Що треба робити, щоб стабілізувати стан?
- Лікар:** Найкраще – це серцеві краплі і спокій.

№ 3 (Травна система)

- Пацієнт:** Добрий день! У мене вранці з'явилися різі у животі. Що мені робити? У мене з'явився страх смерті.
- Лікар:** Добрий день! Де локалізується біль? Біль з'явився натщесерце чи після їжі?
- Пацієнт:** Біль з'явився у правій ділянці живота, нікуди не віддає. Я вранці нічого не їв.
- Лікар:** Після прийому ліків біль зменшується чи зникає?
- Пацієнт:** Зникає.
- Лікар:** Продовжуйте курс лікування. Я Вас чекаю через кілька днів на потворний огляд. До побачення!

Завдання 24. Напишіть по 2 приклади до кожного виду питань.

Загальні:

- 1) _____
- 2) _____

Спеціальні:

- 1) _____
- 2) _____

Альтернативні:

- 1) _____
- 2) _____

Завдання 25. Відновіть питання лікаря. Порахуйте, питань якого виду найбільше. Аргументуйте відповідь.

- Лікарю! Я себе дуже погано почуваю вже кілька днів.

- _____
- У мене болить у животі.
- _____
- Ось тут. Іноді відчуваю біль у спині.
- _____
- Колючий, слабкий.
- _____
- Два дні тому, вночі вперше заболіло в животі.
- _____
- У мене немає режиму харчування.
- _____
- Я їм зрідка та багато.
- _____
- Біль триває декілька хвилин.
- _____
- Для послаблення болю прикладаю теплу грілку.
- _____

ЗАВДАННЯ ДЛЯ ПЕРЕВІРКИ ЗНАНЬ

1. *Оберіть стилістичний синонім до фрази: Стати причиною змін.*

0 бути причиною змін

1 спричинити зміни

0 запобігти змінам

2. *Із поданих варіантів оберіть альтернативне питання.*

1 У Вас сильний головний біль чи слабкий?

0 Який у Вас головний біль?

0 У Вас часто болить голова?

3. *Прикметник у простій формі найвищого ступеня порівняння вжито в реченні.*

1 Перший сон найміцніший.

0 Цей вірш поета був відоміший.

0 Студентка виявилася найбільш настирливою.

4. *Оберіть синонім до виділеного слова: Учені **обґрунтували** своє рішення.*

1 аргументували

0 спростували

0 змінили

5. *Визначте стилістичні синоніми у реченнях: Лікарські засоби повинні бути стерильними. Саме тому, вони повинні бути максимально безмікробними та без механічних ушкоджень.*

0 лікарські засоби, вони повинні

1 стерильні, безмікробні

0 безмікробні, без механічних ушкоджень

6. *Оберіть прикметник простої форми найвищого ступеня порівняння.*

0 більш сміливий

1 найбільш сміливий

0 найсміливіший

7. *Оберіть прикметник із зменшено-пестливим суфіксом.*

0 замалий

1 маленький

0 малий

8. *Оберіть рядок із спільнокореневими словами.*

0 медичний університет, медуніверситет

0 медсестра, медбрат

1 вухо, вушні

9. *Оберіть прикметник складеної форми вищого ступеня порівняння.*

0 гірший

0 найбільш гіркий

1 більш гіркий

10. *Визначте слово в О2.*

0 захворюванню

1 захворювання

0 захворюванням

11. *Оберіть прикметник простої форми вищого ступеня порівняння.*

0 красивіша

0 красивша

1 гарніша

12. *Наука про віруси – це ... .*

0 бактеріологія

0 мікологія

1 вірусологія

13. *Оберіть прикметник складеної форми вищого ступеню порівняння.*

0 найцікавіший

1 менш цікавий

0 найменш цікавий

14. *Оберіть правильну конструкцію до речення: У медичній мікробіології виділяють такі галузі мікробіології.*

- 0 У якій виділяють що?
- 0 На чому виділяють що?
- 0 У чому виділяють що?

15. *Оберіть прикметник складеної форми вищого ступеня порівняння.*

- 0 гірший
- 0 найбільш гіркий
- 1 менш гіркий

16. *Оберіть рядок із спільнокореневими словами.*

- 1 протез, протезування
- 0 красивий, гарний
- 0 гіркий, солодкий

17. *Визначте слово в О5.*

- 1 студентом
- 0 студента
- 0 студенту

18. *Визначте об'єкт виділених слів в реченні: Досягнення сучасної мікробіології ґрунтуються на розвитку **фізики, хімії, біохімії, молекулярної біології, генетики** та інших наук.*

- 0 О2
- 0 О4
- 1 О6

19. *Із поданих варіантів оберіть спеціальне питання.*

- 0 У Вас кашель сильний чи слабкий?
- 1 Який у Вас кашель?
- 0 У Вас є кашель?

20. *Із поданих варіантів оберіть загальне питання.*

- 1 У Вас є температура?
- 0 У Вас висока чи низька температура?
- 0 Яка у Вас температура?

21. *Оберіть правильний сполучник (сполучне слово) замість крапок:* Мікробіологією називається галузь науки, ... займається дослідженням морфології.

0 щодо

1 яка

0 і

22. *Оберіть стилістично-правильне дієслово замість крапок:* Антоні ван Левенгук – сконструював мікроскоп і зміг ... рухливих дрібних істот.

1 роздивитися

0 додивитися

0 передивитися

23. *Оберіть стилістично-правильне дієслово замість крапок:* Пастер ... неможливість самозародження життя.

0 заґрунтував

1 обґрунтував

0 переґрунтував

24. *Оберіть правильний сполучник (сполучне слово) замість крапок:* Роберт Кох один ... основоположників мікробіології ... імунології.

0 зі, що

0 із, але

1 з, та

25. *Оберіть правильний сполучник замість крапок:* Виділіть ... тексті основну інформацію.

1 у

0 на

0 з

ТЕМА 2.
НАУКА НА СЛУЖБІ ЛЮДСТВА.
НОБЕЛІВСЬКІ ЛАУРЕАТИ ХХІ століття
З ФІЗІОЛОГІЇ ТА МЕДИЦИНИ.

СЛОВНИК ЗАНЯТТЯ

Обертатися <i>(обертання)</i> –	повертатися навколо власної осі або навколо чого-небудь по замкнутій кривій; крутитися.
Сприяти –	позитивно впливати, створювати відповідні умови для здійснення, виконання чого-небудь.
Сприятливий –	який позитивно впливає; потрібний, необхідний для чого-небудь; належний.
Гальмувати <i>(гальмування)</i> –	сповільнювати рух чого-небудь або зупиняти щось.
Пригнічувати <i>(пригнічення)</i> –	перешкоджати нормальному розвитку, функціонуванню; <i>інгібіції</i> (синонім)
Перепад –	різка різниця рівнів певних показників.

Завдання 1. *Запишіть, від яких дієслів утворено іменники. Складіть словосполучення «іменник + іменник», «дієслово + іменник». Зверніть увагу на іменникове та дієслівне керування. Зі словосполученнями складіть речення.*

- Вивчення – _____
- Визначення – _____
- Виникнення – _____
- Зростання – _____
- Захворювання – _____
- Зниження – _____

УВАГА!

Стилістична синонімія.

1. Є предметом вивчення – вивчається.
2. Відіграє важливу роль – має велике значення.
3. Інфекційні захворювання – заразні захворювання.
4. Самостійна наука – окрема наука.

Завдання 2. Вставте потрібні пропущені сполучники (сполучні слова):
щоб, проте, аби, якщо, який, як.

1. Він зрозумів, ___ можна зменшити цю властивість, ___ імунні клітини почали атакувати пухлини. 2. Тасуку Хондзю також досліджував білок, ___ пригнічує імунну систему, ___ відкрив інші механізми цього пригнічення. 3. Ученим вдалося з'ясувати, яким чином живі істоти адаптують свої біологічні ритми, ___ вони синхронізувалися з обертанням Землі. 4. ___ кисню занадто мало, в організмі не відбуватимуться обмінні процеси, і людина помре.

Завдання 3. Прочитайте вислів А. Нобеля: «Будь-який винахід і відкриття залишає у свідомості людей незабутній слід, а це дозволяє сподіватися, що в поколіннях, які прийдуть нам на зміну, буде більше тих, хто здатний змінити культуру, зробити її краще і досконаліше»

https://new.library.sumdu.edu.ua/data/Nobel_2013.doc

1. Чи справджуються сподівання Альфреда Нобеля? Аргументуйте.
2. Знайдіть стилістичні синоніми у цьому вислові.
3. Знайдіть у вислові прислівник вищого ступеню порівняння. Поясніть, за допомогою якого афіксу він утворився?

Завдання 4. Прочитайте текст про вчених, які отримали Нобелівську

премію. Запишіть у зошит ключові слова (словосполучення) до кожної смислової частини.

Засновник премії – Альфред Нобель, шведський винахідник і бізнесмен. За своє життя він запатентував близько 350 відкриттів у різних галузях: фізики, хімії, фізіології та медицини. Нобелівську премію вважають найпрестижнішою відзнакою, яку тільки може отримати людина. Премія з фізіології або медицини присуджується вже 109 рік поспіль.

Еміль Адольф фон Берінг був першим лауреатом Нобелівської премії, яку отримав у 1901 році за роботи, присвячені сироватковій терапії, особливо за її застосування при лікуванні дифтерії.

Англійцю Фредеріку Сенгеру двічі присуджували Нобелівську премію з хімії: у 1958-му за встановлення структури інсуліну та у 1980-му за фундаментальні дослідження біохімічних властивостей нуклеїнових кислот, зокрема рекомбінантних ДНК.

Двічі отримували Нобелівську премію Лайнус Карл Полінг: у 1954 році з хімії, а 1962-го – премію Миру. У 1903 році Марія Склодовська-Кюрі отримала Нобелівську премію з фізики за дослідження явища радіації, а у 1911-му – з хімії за відкриття елементів радію та полонію.

Наймолодшим лауреатом Нобелівської премії в галузі фізіології або медицини став канадський фізіолог і лікар Фредерік Грант Бантинг. вченому було лише 32 роки. Премію отримав за відкриття гормону інсуліну. Всесвітній день боротьби з діабетом 14 листопада – у день народження Ф. Бантінга.

Найстаршим лауреатом Нобелівської премії в галузі фізіології або медицини став у 1966 році американський патолог Френсіс Пейтон Раус, йому було 87 років, за відкриття пухлинотворних вірусів, зроблене ним ще у 1911 року.

102-й елемент періодичної системи Менделєєва має назву Нобелій, який названий на честь Альфреда Нобеля.

Всесвітньо відома організація «Червоний хрест» тричі отримувала Нобелівську премію Миру.

Люди, що найчастіше отримують Нобелівську премію, народжуються 21 травня або 28 лютого.

А). Дайте відповіді на запитання:

1. Альфред Нобель за своє життя запатентував близько 350 відкриттів у різних галузях: фізики, хімії, фізіології, медицини чи анатомії, біології, математики?
2. Як називається найпрестижніша відзнака, яку тільки може отримати людина за свої винаходи?
3. Скільки разів така організація, як «Червоний хрест» отримувала Нобелівську премію Миру?
4. Який елемент періодичної системи Менделєєва отримав назву Нобелій?
5. Як звали найстаршого лауреата Нобелівської премії?
6. Фредерику Сенгеру присуджували Нобелівську премію за винаходи двічі чи тричі?
7. У якому році та за яке відкриття Френсіс Пейтон Раус отримав Нобелівську премію?
8. Хто із вчених відкрив гормон інсуліну?
9. Коли відзначається Всесвітній день боротьби з діабетом?
10. Фредерик Сенгеру за встановлення структури інсуліну отримав Нобелівську премію у 1958 чи 1959 році?

Б) Визначте вид кожного питання: загальне, спеціальне, альтернативне.

Завдання 5. Перегляньте відео «День Нобеля»
<https://www.youtube.com/watch?v=ZHfcZwo0y10> **Розкажіть, якої інформації не було у тексті.**

Завдання 6. Запитання для обговорення.

1. Чи може пересічна людина отримати Нобелівську премію?
2. Які якості потрібно мати, щоб стати лауреатом Нобелівської премії?
3. Чи мрієте Ви отримати винагороду або визнання в своїй майбутній роботі?

УВАГА!

СТРУКТУРА ПОВІДОМЛЕННЯ-РОЗДУМУ

1) ПОВІДОМЛЕННЯ ІНФОРМАЦІЇ.	Повідомлення із використанням конструкцій загальної інформації.
2) ДЕТАЛЬНИЙ ОПИС.	Детальний опис проблеми.
3) АРГУМЕНТАЦІЯ.	Доказова база.
4) ВИСНОВОК.	Досягнути результати у вигляді загальної інформації. Висновок починається такими словами (конструкціями): ТАКИМ ЧИНОМ, ОТЖЕ.

Завдання 7. Прочитайте мікротекст № 1. Виділіть інформацію, яка належить до вступу, основної частини, аргументації та висновку.

НОБЕЛІВСЬКА ПРЕМІЯ З ФІЗІОЛОГІЇ ТА МЕДИЦИНИ:

2017 рік

2017 року Нобелівську премію з медицини дали за опис біологічного годинника. Біологічний годинник (або добовий біоритм) підтримує наше тіло у ритмі руху Землі. Джеффри Холл, Майкл Росбаш та Майкл Янг, які стали лауреатами Нобелівської премії, дослідили молекулярні механізми, які контролюють добові біоритми людей, тварин та рослин. Ученим вдалося з'ясувати, яким чином живі істоти адаптують свої біологічні ритми, щоб вони синхронізувалися з обертанням Землі.

Біологічні (циркадні) ритми адаптують внутрішні механізми тіла людини («внутрішній годинник») до різних фаз доби, впливаючи на сон, поведінку, рівень гормонів, температуру тіла та обмін речовин. Вчені виділили і дослідили ген, який контролює біологічні ритми, і довели, що існує тісний зв'язок між

добовим ритмом організму і здоров'ям людини.

Це дослідження допоможе створити препарати для корекції циклів, а також виявляти періоди, найбільш сприятливі для прийому ліків.

Таблиця 1.

Як повідомити загальну інформацію

<i>Відомо, що...</i>	<i>Відомо, що</i> першим лауреатом Нобелівської премії з фізіології або медицини став у 1901 році німецький вчений Еміль Адольф фон Берінг за дослідження сироваткової терапії та її застосування для боротьби з дифтерією.
<i>Загальновідомо, що...</i>	<i>Загальновідомо, що</i> Нобелівська премія присуджується щорічно за видатні заслуги в певній галузі.
<i>Відомий факт, що...</i>	<i>Відомий факт, що</i> інсулін дає стабільний позитивний ефект у лікуванні діабету.

ЗРАЗОК ПОВІДОМЛЕННЯ-РОЗДУМУ МІКРОТЕКСТУ 1

Повідомлення інформації. *Загальновідомо, що* «біологічний годинник» підтримує тіло людини у відповідності до ритму руху Землі.

Детальний опис. Цей механізм досліджували Джеффри Холл, Майкл Росбаш та Майкл Янг, які стали лауреатами Нобелівської премії в галузі фізіології та медицини в 2017 році. Вчені виділили і дослідили ген, який контролює біологічні ритми, і довели, що існує тісний зв'язок між добовим ритмом організму і здоров'ям людини.

Аргументація. Дослідження має велике значення для медичної науки, оскільки допоможе створити препарати для корекції циклів, а також виявляти періоди, найбільш сприятливі для прийому ліків.

Висновок. *Таким чином,* з'ясовано, як живі істоти адаптують свої біологічні ритми, щоб вони синхронізувалися з обертанням Землі.

Завдання 8. 1) Прочитайте мікротекст № 2. Висловіть свою думку щодо відкриттів учених Джеймса Еллісона і Тасуку Хондзьо.

2018 рік

Нобелівську премію з фізіології та медицини дали за дослідження раку одразу двом вченим: Джеймсу Еллісону і Тасуку Хондзьо. Нобелівський комітет відзначив здобутки науковців у дослідженні методів лікування раку. Вони розробили революційні методики імунотерапії ракових захворювань з використанням Т-клітин, відмінні від радіо- та хіміотерапії. Їм доведеться розділити між собою премію в розмірі 9 мільйонів шведських крон (трохи більше мільйона доларів). Винагороду присудили науковцям «за їх відкриття терапії раку шляхом гальмування негативного імунного регулювання» і заявили про це, під час церемонії у Швеції. Джеймс Еллісон займався дослідженням білка, який пригнічує імунну систему. Він зрозумів, як можна зменшити цю властивість, аби імунні клітини почали атакувати пухлини.

Тасуку Хондзьо також досліджував білок, який пригнічує імунну систему, проте відкрив інші механізми цієї інгібіції. Методи терапії, засновані на його відкритті, виявилися дуже ефективними у боротьбі із раком.

2) Напишіть повідомлення-роздум мікротексту 2, використовуючи моделі таблиці 1 за схемою:

Повідомлення інформації. _____

_____

Детальний опис. _____

_____

Аргументація. _____

_____

Висновок. _____

_____

Завдання 9. Прочитайте речення. Визначте текстуальні синоніми.

1. Нобелівську премію з фізіології та медицини дали за дослідження раку Джеймсу Еллісону і Тасуку Хондзьо, яких Нобелівський комітет відзначив за розвідку методів лікування раку.

2. Їм доведеться розділити між собою премію в розмірі 9 мільйонів шведських крон. Винагороду присудили науковцям «за їх відкриття терапії раку шляхом гальмування негативного імунного регулювання».

3. Тасуку Хондзьо також досліджував білок, який пригнічує імунну систему, проте відкрив інші механізми цієї інгібіції.

Завдання 10. Використовуючи «Список лауреатів Нобелівської премії з фізіології або медицини» інтернет-джерела: <http://surl.li/iqqfa>, підготуйте за планом монологічне повідомлення-роздум про одного з лауреатів Нобелівської премії XIX - XXI століття у галузі фізіології або медицини, не згаданих у завданні 5. Висловіть свою думку про внесок лауреата в медичну науку.

ПЛАН

1. Прізвище та ім'я лауреата/-тів, рік отримання нагороди.
2. Опис його відкриття.
3. Аргументи на користь вагомості здобутків лауреата.
4. Узагальнення та висновок.

Завдання 11. Перегляньте відео «Лауреати Нобелівської премії з медицини» за посиланням <https://www.youtube.com/watch?v=xqTkg8quZ9c>
Виконайте тест, перейшовши за інтернет-покликанням: <https://forms.office.com/r/fZ2q2SxSkW> або використавши QR-код:

Завдання 12. Прочитайте інформацію про Лауреатів Нобелівської премії в галузі фізіології і медицини. Які основні напрямки наукових досліджень учених Ви запам'ятали?

ЛАУРЕАТИ НОБЕЛІВСЬКОЇ ПРЕМІЇ

Роберт Кох (1843-1910) – за дослідження й відкриття, що пов'язані з лікуванням туберкульозу.

Еміль Теодор Кохер (1841-1917) – за праці у галузі фізіології, патології та хірургії щитоподібної залози.

Алексіс Каррель (1873-1944) – на знак визнання робіт над судинним швом та трансплантації кровоносних судин й органів.

Шарль Ніколь (1866-1936) – за роботи, пов'язані з висипним тифом.

Христіан Ейкман (1858-1930) – за внесок у відкриття вітамінів і Фредерик Гоуленд Гопкінс (1861-1947) – за відкриття вітамінів, що стимулюють процеси росту.

Карл Ландштейнер (1868-1943) – за відкриття груп крові людини.

Томас Гант Морган (1866-1945) – за відкриття, пов'язані з роллю хромосом у спадковості.

Александр Флемінг (1881-1955), Ернст Борис Чейн (1906-1979), Говард Волтер Флорі (1898-1968) – за відкриття пеніциліну та його цілющого впливу при лікуванні різних інфекційних захворювань.

Зельман Ваксман (1888-1973) – за відкриття стрептоміцину, першого антибіотика, ефективного при лікуванні туберкульозу.

Франсуаза Барре-Сінуссі (нар. 1947) і Люк Монтаньє (нар. 1932) – за вивчення вірусу імунодефіциту людини.

У 2020 році премію отримали Гарві Джеймс Альтер, Чарльз Райс і Майкл Гоутен «за відкриття вірусу гепатиту С».

У 2017 році Джеффри Холл, Майкл Росбаш та Майкл Янг стали лауреатами Нобелівської премії, дослідили молекулярні механізми, які контролюють добові біоритми людей, тварин та рослин.

2018 року Нобелівську премію з фізіології та медицини дали за дослідження раку вченим: Джеймсу Еллісону і Тасуку Хондзьо.

2019 року Лауреатами Премії в галузі медицини стали: Грег Семенза, Вільям Кейлін і Пітер Реткліфф. За словами представників Нобелівського комітету, відкриття трьох науковців можуть допомогти в лікуванні анемії та раку.

У 2020 році премію отримали Гарві Джеймс Альтер, Чарльз Райс і Майкл Гоутен «за відкриття вірусу гепатиту С».

Завдання 13. *Користуючись інформацією, доведіть, що Лауреати Нобелівської премії є геніями людства.*

Завдання 14. *Прочитайте речення. Слова в дужках поставте у правильній формі.*

1. За роботи, пов'язані з **(висипати тиф)** Шарль Ніколь отримав Нобелівську премію.

2. Вітаміни, які стимулюють **(процес ріст)** відкрив Фредерик Гопкінс.

3. Низку праць у **(сфера фізіологія та хірургія)** щитоподібної залози написав Еміль Теодор Кохер.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ ПЕРЕВІРКИ ЗНАНЬ

1. *Оберіть правильне дієслово:* На мене позитивно ... лірична музика.

  - 0 вплив
  - 1 впливає
  - 0 впливання
2. *Оберіть слово стилістично правильне слово:* На повороті треба ... своє авто.

  - 1 пригальмувати
  - 0 гальмування
  - 0 загальмувати
3. *Оберіть словосполучення, яке утворено за конструкції «дієслово+іменник».*

  - 0 закінчення розмови
  - 0 розмова закінчена
  - 1 закінчити розмову
4. *Оберіть рядок із стилістичними синонімами:* Естетика – це самостійна наука про досконалість чуттєвого пізнання й смаку. У розробці проблеми предмета естетики, як окремої науки, став період розвитку німецької класичної філософії.

  - 0 пізнання – розробка
  - 1 самостійна – окрема
  - 0 самостійна – класична
5. *Оберіть правильний сполучник:* Премія з фізіології ... медицини присуджується вже 109 рік поспіль.

  - 0 аби
  - 0 але
  - 1 або
6. *Оберіть правильний сполучник замість крапок:* ... називається

найпрестижніша відзнака, яку тільки може отримати людина за свої винаходи:

Нобелівська премія ... Орден за заслуги?

1 як - чи

0 яку - та

0 якою – чи

7. *Оберіть конструкцією висновку.*

0 На думку вченого

0 Я вважаю, що

1 Таким чином

8. *Оберіть конструкцією висновку.*

1 Отже

0 Цілком можливо, що

0 Зважаючи на те, що

9. *Оберіть стилістично правильне дієслово.* Він зрозумів, як можна ... цю властивість, аби імунні клітини почали атакувати пухлини.

0 применшити

1 зменшити

0 применшення

10. *Оберіть стилістично правильне дієслово.* «Біологічний годинник» ... тіло людини у відповідності до ритму руху Землі.

0 дотримує

0 затримує

1 підтримує

ТЕМА 3.

ВЧЕННЯ ПРО ІНФЕКЦІЙНІ ЗАХВОРЮВАННЯ. ТЕМАТИЧНА БЕСІДА, ДИСКУСІЯ.

СЛОВНИК ЗАНЯТТЯ

Вірусологія –	галузь науки, яка вивчає властивості вірусів людини, тварин, рослин, бактерій, грибів і процеси, котрі вони спричиняють в організмі чутливих хазяїв, розробляє методи діагностики, лікування та профілактики вірусних інфекцій.
Гіпотеза –	це вислови, міркування, передбачення, припущення або здогадки учених.
Культивування вірусу –	лабораторна техніка, при якій матеріал, що містить вірус, розміщують у різних клітинних лініях, які вірус, що тестується, здатний заразити.
Курú –	хвороба, що історично траплялась у високогірних районах Нової Гвінеї майже виключно в аборигенів племені форє. Хвороба характеризується утворенням губкоподібної енцефалопатії й характерної атрофії мозочку, її відносять до пріонових інфекцій.
Пріонові інфекції –	група нейродегенеративних захворювань людини і тварин, які викликаються інфекційними білками (пріонами).

Завдання 1. А) Від поданих слів утворіть спільнокореневі слова.

Зразок: будинок – будиночок – *прибудинковий*.

Студент, квітка, будувати, вчитися, дівчина, малювати, писати, брати, грати, різати, колоти, лікувати, оперувати, їсти.

Б) Поясніть, за допомогою яких афіксів (префікса, суфікса, закінчення) утворилися спільнокореневі слова?

В) Із будь-якими 3 словами складіть речення.

УВАГА!

Стилістична синонімія.

1. **Засновник** – фундатор.
2. **Бути на чолі** – очолювати.
3. **Природа захворювання** – причина захворювання.
4. **Патогенез** – механізм розвитку хвороб.
5. **Внесок у розвиток** науки – відкриття у галузі науки.

Стилістична антонімія.

1. **Болісність** – безболісність.
2. **Септичний** – антисептичний.
3. **Шкідливий** – нешкідливий.
4. **Позитивний** – негативний.
5. **Одужувати** – захворювати.
6. **Починатися** – припинятися (*про біль*).
7. **Анестезувати** – виводити з наркозу.
8. **Викликати** – зупиняти (*кровотечу*).
9. **Здавати** – брати (*кров*).

Завдання 2. Знайдіть у реченнях стилістичні антоніми.

1. Хропіння – це періоди під час сну, коли у людини зупиняється дихання (на 20-30 секунд, у рідкісних випадках може досягати 2-3 хвилин). Лікування цієї проблеми дасть можливість відновити дихання під час сну й уникнути ризику розвитку хвороби серця.

2. За будовою розрізняють органи постійні та тимчасові.

3. Топографія тіла людини розрізняє зовнішню (те, що можна спостерігати візуально) і внутрішню (приховане від очей) будову.

4. Носова порожнина – це перший сегмент дихальних шляхів, розділений носовою перегородкою на дві частини: праву та ліву.

5. Кровообіг – процес постійної циркуляції крові в організмі, що забезпечує його життєдіяльність. Розрізняють мале (легеневе) і велике кола кровообігу.

6. Кістки людини складаються з води (65%) та сухої речовини (35%).

Остання будується з органічних (білок) речовин (1/3) та неорганічних (Са, F) речовин (2/3 сухого об'єму).

7. До кісток тулуба відносять ребра (12 пар) та грудну кістку. Ребра утворюють стінки грудної клітини, ззаду з'єднуються з хребцями, а спереду приєднуються до грудної кістки (10 пар).

8. Кістки скелету людини з'єднуються між собою: а) нерухомими з'єднаннями (зв'язки, мембрани, хрящі); б) напіврухомими з'єднаннями (симфізи); в) рухомими з'єднаннями (суглоби). Останні за кількістю рухів та їх видами поділяються на: одноосьові; двохосьові; багатоосьові суглоби.

ЗАПАМ'ЯТАЙТЕ!

Монолог-міркування – це такий тип мовлення, в якому розглядається, досліджується явища, розкриваються їхні внутрішні ознаки, доводяться певні положення.

Мета монологу-міркування – щось довести, аргументувати, пояснити, підтвердити, обґрунтувати.

СТРУКТУРА МОНОЛОГУ-МІРКУВАННЯ

Будь-який текст складається з кількох частин:

1) **ВСТУП** (або теза).

2) **ОСНОВНА ЧАСТИНА.**

3) **ВИСНОВОК.**

Загальна інформація: думка, яка доводиться.

Детальний опис проблеми.

Досягнути результати у вигляді загальної інформації. *Висновок починається такими словами (конструкціями):* **ТАКИМ ЧИНОМ, ОТЖЕ.**

Завдання 3. Прочитайте мікротекст. Виконайте запропоновані завдання.

Вакцинація – дієвий спосіб масової профілактики інфекційних захворювань:

1. ВІРУСНИХ – кору, краснухи, свинки, поліомієліту, гепатиту В;
2. БАКТЕРІАЛЬНИХ – туберкульозу, дифтерії, коклюшу.

Сенс вакцинації в тому, що в організм людини вводять ослаблені або вбиті збудники різних інфекцій. Коли вакцина потрапляє в організм імунна система уважно вивчає її, запам'ятовує та виробляє спеціальні речовини для її знищення.

Отже, вакцинація є одним з найефективніших методів профілактики інфекційних хвороб. Вона стимулює імунітет, який здатний захистити нас від небажаних проблем зі здоров'ям. А відтак, якщо Ви і захворієте, то хвороба матиме легку форму перебігу.

<https://varashcpmd.lic.org.ua/novyny/chomu-potribno-robyty-shcheplennia/>

1) Дайте відповіді на запитання:

- Чому потрібно вакцинуватися?
- Що таке вакцинація?
- Вакцина і вакцинація – це слова синоніми? Обґрунтуйте.
- На які групи поділяються інфекційні захворювання?
- Що відбувається в організмі людини після введення вакцини?
- До якого типу інфекційних захворювань належать туберкульоз, дифтерія, коклюш?
- Які інфекційні захворювання належать до вірусної групи?
- Вакцинація стимулює чи пригнічує наш імунітет?

2) Розділіть текст на змістові частини.

3) Складіть план до нього.

Завдання 4. Розгляньте етапи вивчення вірусів. Складіть простий план.

ЕТАПИ ВИВЧЕННЯ ВІРУСІВ

 <p>Першим досягненням вірусології є розробка вакцини проти натуральної віспи Едвардом Дженнером у 1798 році.</p> <p>http://chemistry.univer.kharkov.ua/files/MedChem-7-Virus.pdf</p>	 <p>У 1881 р. Луї Пастер першим застосував практику використання лабораторних тварин для дослідження вірусу сказу і розробив першу антирабічну вакцину у 1885 році.</p> <p>https://svitppt.com.ua/biologiya/lui-paster1.html</p>
 <p>Учений Дмитро Івановський у 1892 році перший виділив віруси з соку тютюнового листа, ураженого тютюновою мозаїкою.</p> <p>https://svitppt.com.ua/biologiya/mikrobiologiya.html</p>	 <p>1897 року Ф. Леффлер і Фрош довели фільтрівну природу збудника ящура.</p> <p>https://svitppt.com.ua/biologiya/mikrobiologiya.html</p>
 <p>1901 року Уолтер Рід встановив вірусну природу збудників жовтої лихоманки. Було доведено, що віруси можуть передаватися комахами.</p> <p>https://www.slideshare.net/Skrotska/1-53277571</p>	 <p>У 1909 році Карл Ландштейнер і Ервін Поппер виявили вірус поліомієліту.</p> <p>http://repository.pdmu.edu.ua/bitstream/123456789/12812/1/Karl_Landshtheyner.pdf</p>
 <p>Фредерік Туорт і Фелікс Д'Ерель незалежно один від одного відкрили бактеріофагів</p> <p>https://www.slideshare.net/Skrotska/1-53277571</p>	 <p>У 1949 році Джон Ендерс, Фредерік Роббінсом змогли культивувати вірус на культурі клітин, за що в 1954 р. отримали Нобелівську премію. 1959 р. – винайдено вакцину від поліомієліту</p> <p>https://www.slideshare.net/Skrotska/1-53277571</p>
 <p>У 1970 році Д.Балтімор і Х.Темін відкрили зворотну транскриптазу у вірусів. Отримали Нобелівську премію у 1975 році за відкриття взаємодії онкогенних вірусів з генетичним матеріалом клітини.</p> <p>http://surl.li/isowf</p>	 <p>У 1976 році американський вчений Карлтон Гайдушека отримав Нобелівську премію за дослідження пріонного захворювання курі.</p> <p>У 1976 році Барух Бламберг став Нобелівським лауреатом за відкриття антигену вірусу гепатиту, за яким можна виявити даний вірус у людини</p> <p>http://chemistry.univer.kharkov.ua/files/MedChem-7-Virus.pdf</p>

Завдання 5. Виконайте завдання до тексту завдання 3:

1) Згадайте структуру монологу-міркування і скажіть, яких частин бракує в тексті завдання 3?

2) Запишіть відповіді на запитання відповідно до поданих частин монологу-міркування.

3) Прочитайте свій монолог-міркування.

4) Складіть до нього план.

ВСТУП	1. Що таке вірусологія? 2. Як розвивається вірусологія на сучасному етапі? 3. Назвіть кілька прізвищ науковців, які працювали в цій галузі?
ОСНОВНА ЧАСТИНА	1.Що було розроблено (відкрито) з 1798 – 1976 рр.? 2.Чи хтось з науковців отримав Нобелівську премію за свої відкриття у цій сфері? (<i>кілька прізвищ на Ваш вибір</i>) 3.Яке Ваше ставлення до вірусології як науки?
ВИСНОВКИ	1. Яка користь для людства від цих відкриттів?

ЗАПАМ'ЯТАЙТЕ!

Щоб скласти монолог-міркування, треба вміти:

1. Висловлювати свою точку зору щодо проблеми, точку хору іншої людини, робити посилання на автора або факт наявності інформації.

2. Аргументувати свою точку зору «ЗА» або «ПРОТИ» положень тексту.

3. Висловлювати згоду/незгоду з чимось думкою, впевненість/невпевненість у правильності головних положень тексту.

ПРИГАДАЙТЕ!

Таблиця 2.

Комунікативні конструкції для висловлення власної думки

- Я думаю, вважаю, що...	- Мені здається ...
- На мою думку ...	- На мій погляд ...
- По-моєму ...	

Таблиця 3.

Комунікативні конструкції для вираження думки іншої людини, посилання на автора або на факт наявності інформації

- ХТО думає, доводить, дійшов висновку, каже, гадає, попереджує, констатує, що...
- На думку, за словами, за повідомленням, за даними (КОГО?) ...
- Як відомо, з'ясувалося, встановлено, доведено ...

Таблиця 4.

Для аргументації твердження використовують наступні слова, словосполучення, конструкції:

1) Тому що ..., через що ..., завдяки тому що ..., оскільки ..., в результаті того, що ...;
2) По-перше, по-друге, по третє ...;
3) Щоб підтвердити сказане, звернімося до таких фактів; даний факт підтверджує думку про те, що ...; це легко довести, звернувшись до фактів, прикладів ....

Завдання 6. Прочитайте мікротекст. А) Дайте йому назву.

Ілля Мечников, український та французький науковець, один з основоположників порівняльної патології, еволюційної ембріології, імунології й мікробіології, засновник наукової школи, лауреат Нобелівської премії з фізіології та медицини (1908).

Сформулював загальну теорію запалення як захисної реакції організму в боротьбі з інфекцією – фагоцитарну (клітинну) теорію імунітету. До класичних

робіт Мечникова належать праці з мікробіології, зокрема дослідження з холери, тифу, туберкульозу та спільні з французьким ученим Емілем Ру дослідження з сифілісу.

Також вчений працював над проблемами старіння і смерті. 1903 року він опублікував «Етюди про природу людини», яка була присвячена «вмінню жити правильно».

Ілля Мечников доводив наскільки важливим є вплив харчування на тривалість життя.

<http://www.nbu.gov.ua/node/4064>

Б) Дайте відповіді на запитання:

1. Хто такий Ілля Мечников?
2. У якому році він отримав Нобелівську премію?
3. Які роботи Мечникова належать до класичних робіт?
4. Дослідження яких інфекційних хвороб з мікробіології описав І.Мечников у своїх працях?
5. Над якими проблемами ще працював Мечников?
6. Яку роботу він опублікував у 1903 році і чому вона була присвячена?
7. Що намагався довести науковець людству?

В) Напишіть план до тексту.

Г) Виділіть в тексті ВСТУП (тезу), ОСНОВНУ ЧАСТИНУ, сформулюйте ВИСНОВОК (із використанням конструкції висновку).

Д) Напишіть монолог-міркування на тему: «Ілля Мечников – видатний українець і «батько» теорії імунітету» із використанням конструкцій таблиць 2,3,4.

Завдання 7. До виділених слів доберіть синоніми.

1. Ілля Мечников **основоположник** порівняльної патології, **еволюційної** ембріології, імунології й мікробіології, **засновник** наукової школи.

2. Він сформулював загальну **теорію** запалення як захисної реакції організму в боротьбі з інфекцією – **фагоцитарну** теорію імунітету.

3. До класичних робіт Мечникова належать **праці** з мікробіології.

4. 1903 року він **опублікував** «Етюди про природу людини», яка була присвячена «вмінню жити правильно».

5. Ілля Мечников довів наскільки **важливим** є вплив харчування на тривалість життя.

Довідка: засновник, фундатор, розвиток, вчення (про), клітинну, роботи, видав, серйозний.

Таблиця 5.

Мовні конструкції для висловлення згоди або спростування твердження

- Я згоден ..., Я дотримуюсь тієї самої точки зору..., Я цілком погоджуюсь ...
- У мене інший погляд на ..., я думаю інакше, це не так, це невірно, це неправильно, навпаки, це зовсім не так, це твердження є хибним, тому що ..., зовсім навпаки, хочу заперечити, я маю іншу думку.

Таблиця 6.

Мовні конструкції для висловлення часткового заперечення (спростування) твердження

- Взагалі це правильно, але ...;
- З цим можна погодитися, але ...;
- В основному це правильно, але ...;
- З одного боку це так, але з іншого боку ...

Таблиця 7.

Мовні конструкції для висловлення впевненості/непевненості

- Я (абсолютно) впевнений в тому, що ...;
- Я можу стверджувати, що ...;
- Я не впевнений, що це так ...;
- Я не можу стверджувати, що ...

Таблиця 8.

Мовні конструкції для порівняння твердження

- З одного боку ..., з іншого боку ...;
- Однак, зате, проте, але;
- Тоді як;
- В іншому випадку.

Завдання 8. Дайте відповіді на запитання, використовуючи вивчені конструкції.

1. **Аргументуйте твердження:** «Медицина ХХІ століття швидко розвивається».

2. **Доведіть прикладами,** що розвиток медицини ХХІ століття завдячує відкриттям дослідженням науковців 1798-1976 рр.

3. **Доведіть правдивість чи хибність висловлювання:** «Вакцинація не є ефективним способом профілактики проти інфекційних захворювань».

4. **Підтвердіть чи спростуйте висловлювання:** «Народна медицина є найефективнішим методом у вирішенні різних проблем із здоров'ям». Аргументуйте свою точку зору.

5. **Для відповіді використайте конструкцію часткового заперечення:** «Ілля Мечников – український науковець, лауреат Нобелівської премії з фізіології».

Завдання 9. Прочитайте речення. Замість пропусків поставте потрібні сполучники: що, та, як, і (й), сполучні слова: які, яка, прийменники: в, від, для, з.

1. Гіпотеза «скажених генів», твердить про те, _____ віруси _____ ділянки спадкового матеріалу клітин набули здатність самостійного існування.

2. Гіпотеза «регресивної еволюції» запевняє, _____ віруси виникли з клітин, _____ втратили більшість органел. *Органели* – це частини клітини, _____ виконують певні функції.

3. Гіпотеза «паралельної еволюції» переконує, _____ віруси виникли _____ прадавні часи незалежно _____ клітин, використовуючи їхні можливості _____ перетворення енергії _____ синтезу білків.

<https://kvpubd.kiev.ua/wp-content/uploads/2022/08/26.09.2022-grupa-15-biologiya-i-ekologiya-urok-7-8.pdf>

Завдання 10. Слова і словосполучення в дужках, поставте у правильній формі.

Залежно від структури та (хімічний склад) _____ оболонки, віруси поділяються на (простий та складний) _____. Прості віруси – складаються лише з (білки) _____, які (утворити) _____ упорядковані спіральні або багатогранні структури. До складу (складні віруси) входять також ліпіди та вуглеводи.

Завдання 11. Закінчить речення, використовуючи слова з довідки, за потреби, змінюючи форму слова.

1. Наука про віруси називається ...
2. Віруси відкрив учений ....
3. Вірус складається з двох компонентів ...
4. Період взаємодії вірусу та клітини називається ...
5. Масове поширення хвороби на певній території називається ...
6. За складом оболонки віруси поділяють на ...

Довідка: вірусологія, Дмитро Івановський, оболонки та ДНК або РНК, інфекція, епідемія, проста і складна.

ЗАПАМ'ЯТАЙТЕ!

Для побудови монолога-міркування використовують вставні слова, які висловлюють:

- упевненість: **ЗВИЧАЙНО, ЗРОЗУМІЛО, НАПЕВНО, БЕЗПЕРЕЧНО, БЕЗ СУМНІВУ;**

- неупевненість, припущення: **МОЖЕ; МОЖЕ БУТИ, ЗДАЄТЬСЯ, МАБУТЬ, МОЖЛИВО;**

Завдання 12. Прочитайте речення. Замість пропусків, використайте потрібні вставні слова. Назвіть групу, до якої вони належать (упевненість, припущення, оцінка висловленого).

1. Медицина ХХІ століття, _____, стрімко розвивається. 2. Усі спроби реформування системи охорони здоров'я в Україні, _____, натикаються на значний опір як суспільства, так і самих медичних працівників. 3. Противники реформ наводять різноманітні аргументи і, _____, що при цьому не враховуються економічна, політична, демографічна ситуація в країні та світі, які, _____, постійно і динамічно змінюються. 4. _____, це відбувається тому, що і в суспільстві, і в медичному середовищі відсутнє розуміння філософії медицини ХХІ сторіччя, яка, _____, суттєво відрізняється від сторіччя ХХ. 5. А займатися структурною перебудовою системи, не змінивши розуміння ролі в ній учасників процесу, може бути; _____, безперспективно.

www.umj.com.ua/uk/novyna-49841-filosofiya-medicini-xxi-storichchya-ukrainski-realii

Завдання 13. Прочитайте речення. Назвіть використані в них конструкції та вставні слова. До яких груп вони належать?

У ХVІІІ сторіччі, на мій погляд, медичне мислення було класифікаторським та відповідало загальній прихильності природничих наук. Я впевнений, що на той час центральним об'єктом вивчення була хвороба. Зрозуміло, що їй необхідно було дати назву та розмістити у загальній таблиці, поряд з іншими хворобами, тобто класифікувати. Таким чином, хвороба абстрагувалася від людини, найбільш прийнятним середовищем для її вивчення, напевно, стала сім'я. Але, на щастя, з часом суспільство пройнялося переконанням про необхідність широкого розповсюдження медичних знань. На думку вчених, об'єктом вивчення стає пацієнт, тобто організм, у якому присутня

хвороба. Отже, початок ХІХ сторіччя стає періодом заходу «медицини хвороб» та народження «медицини патологічних реакцій».

www.umj.com.ua/uk/novyna-49841-filosofiya-medicini-xxi-storichchya-ukrainski-realii

Завдання 14. Перегляньте відео за посиланням:

https://www.youtube.com/watch?v=q5_SqX_T2s.

Дайте відповіді на запитання:

1. Що таке віруси?
2. Які вони за розміром?
3. Вони живі чи не живі?
4. З чого вони складаються?
5. Де і як вони можуть розмножуватися?
6. Як ми можемо підчепити вірус?
7. Як себе вберегти від них?

У відповіді обов'язково використайте конструкції таблиць 1-8 та вставні слова.

Завдання 15. Прочитайте мікротексти.

№ 1.

ВІСПА

Опис найдавнішого захворювання знайшли у єгипетському папірусі, якому понад 6 тисяч років. У давні часи це була дуже поширена і небезпечна хвороба. Її нищівна сила не поступалася силі чуми. Вона характеризується важким розвитком, лихоманкою, висипом на шкірі та слизових оболонках, після яких часто утворюються рубці. Використовуючи щеплення в усьому світі, вдалося подолати цю страшну хворобу для цього знадобилося майже два століття. <http://surl.li/iquud>

№ 2.

ПОЛІОМІЄЛІТ

Перші відомості про цю хворобу належать Гіппократу. Проявляється у порушенні роботи нервової системи та паралічі нижніх кінцівок. Найчастіше хворіють діти віком від 1 до 5 років, можуть заражатися і старші. У 1988 р. було прийнято рішення про глобальну ліквідацію хвороби через щеплення всього дитячого населення планети. <http://surl.li/iquud>

№ 3. СКАЗ

Сказ – це гостре інфекційне захворювання, за якого вражається центральна нервова система з ознаками поліенцефаломієліту, супроводжується паралічами, гідрофобіями та завжди закінчується смертю. Найчастіше хворіють тварини від укусів яких заражаються й люди. Вірус передається через потрапляння слини хворої тварини на подряпини шкіри і слизові оболонки ЛЮДИНИ. <http://surl.li/iquud>

№ 4. ГРИП

Цю хворобу називають «королем епідемій». Щороку на неї хворіють мільйони людей, а періодично виникають навіть пандемії. У зв'язку з тим, що імунітет при цій хворобі короткочасний та специфічний, можливо захворіти декілька разів за сезон. Вона починається несподівано, стан швидко погіршується. Переважно грип проявляється через втому, жар, озноб, головний (м'язовий) біль, біль в очах, дискомфорт в горлі тощо. <http://surl.li/iquud>

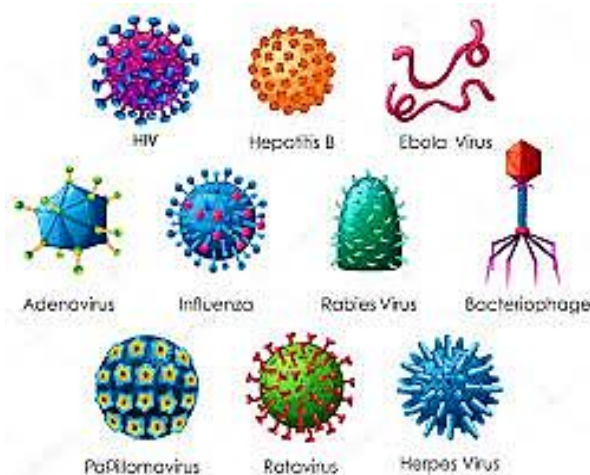
№ 5. ГЕПАТИТ

Інфекційне захворювання печінки, яке відоме понад 2 тисячі років. Вірус дуже стійкий: витримує 30-ти хвилинне кип'ятіння. Деякі люди і тварини з гепатитом не мають симптомів, тоді як у інших з'являється жовте забарвлення шкіри та білків очей (жовтяниця), поганий апетит, блювота, втома, біль у животі та діарея. Специфічного лікування хвороби не існує. Застосовують дезінтоксикаційну терапію (пиття або крапельниці залежно від стану хворого), дієту, вітаміни та препарати, спрямовані на підтримання функцій внутрішніх органів. <http://surl.li/iquud>

№ 6. СНІД

Найнебезпечніша хвороба сучасності, від якої помирає кожна заражена людина. Вірус проникає в лімфоцити та руйнує імунну систему. У результаті цього організм втрачає свої захисні функції. На ранніх стадіях вірусу симптоми

проявляються дуже рідко, переважно вони з'являються через 7-10 років після зараження (втома і сонливість; підвищена температура тіла; підвищене потовиділення; активний розвиток грибкових інфекцій). <http://surl.li/iquud>

№ 7. COVID-19

Вірус передається переважно під час близьких контактів им шляхом. Людина може заразитися, доторкнувшись до зараженої поверхні (дверної ручки, стола), а потім до обличчя (очі, ніс, рот). Найбільш небезпечною є людина із симптомами, але можливе й заразитися й від безсимптомного носія вірусу. Проміжок часу між моментом зараження і появою перших симптомів може бути від 2 до 14 днів. Проявляється через гарячку, кашель, задишку, температуру. Ускладнення можуть включати запалення легень і гострий респіраторний синдром. <http://surl.li/ekmx>

Завдання 16. Заповніть таблицю, використавши інформацію мікротекстів 1-7 завдання 15.

Назва хвороби	Симптоми	Наслідки

Завдання 17. Прочитайте мікротекст. Дайте йому назву і сформулюйте висновок. Складіть простий план.

Віруси завжди є паразитами і тому викликають у своїх господарів певні симптоми того чи іншого захворювання. Вірусних інфекцій людини в інфекційній патології дуже багато. Більше 75% всіх інфекційних хвороб

припадає на вірусні; 25% всіх шлунково-кишкових інфекцій – вірусної етіології. Чимало вірусів можуть тривалий час бути в організмі в латентному (не проявляючи себе) стані, а при порушенні нормальних умов життя вони активізуються, викликаючи клінічні форми хвороби. <https://naurok.com.ua/prezentaciya-neklitinni-formi-zhittva---10-klas-340234.html>

Завдання 18. Прочитайте таблицю. Чи завжди віруси мають тільки негативне значення? Аргументуйте.

ПОЗИТИВНЕ ЗНАЧЕННЯ	НЕГАТИВНЕ ЗНАЧЕННЯ
1. Їх активно використовують у генній інженерії. 2. Є біологічним методом боротьби зі шкідниками сільського господарства. 3. Є основним матеріалом для створення вакцин і деяких медичних препаратів. 4. Регулюють чисельність різних організмів на планеті Земля.	1. Завдають шкоди здоров'ю людини. 2. Призводять до збитків у тваринництві, рослинництві, мікробіологічній промисловості. 3. Є фактором, що спричиняє мутації. 4. Є основним матеріалом для створення біологічної зброї.

Завдання 19. Прочитайте текст. 1) Дайте йому назву. Доповніть план до тексту завдання 19 потрібною інформацією.

Форма вірусів. Віруси найдрібніші організми. У більшості випадків вони мають форму палички, нитки кульки або правильного багатогранника. Їх розміри вимірюють в нанометрах (скорочення: нм, міжнародне: nm) 1 нм = 10^9 метра. Розміри вірусів коливаються від 15 до 450 нм. Форма вірусних частинок буває найрізноманітнішою. <https://naurok.com.ua/prezentaciya-virusi-ta-prioni-144707.html>

2) Трансформуйте простий план у питальний. Прочитайте.

Завдання 20. Ознайомтеся із способами передачі вірусних захворювань. Користуючись таблицею охарактеризуйте захворювання: назва хвороби; спосіб передачі, вражаючи місця тіла; спосіб профілактики.

К

Крапельна передача:

– при кашлі або чханні зі слизом чи слиною.

ОНТ
акт
на
пер
еда
ча:

Назва хвороби	Спосіб передачі	Вражаючі місця тіла	Спосіб профілактики
ГРИП	Повітряно-крапельний	Дихальні шляхи	Гігієна, вакцинація
ГЕПАТИТ	Контакт з кров'ю	Печінка	Безконтактність з хворими, вакцинація В
КІР	Повітряно-крапельний	Дихальні шляхи шкіра, кишечник слиз.оболонки, лімфа. кров	Безконтактність з хворими, вакцинація
ВІСПА	Повітряно-крапельний	Шкіра, слиз.оболонки, лімфа. кров	Безконтактність з хворими, вакцинація
СНІД	вакцинація	Імунна система	Безконтактність з хворими

при
фіз
ичн
ому

контакті;

- під час переливання крові, хірургічних або стоматологічних операціях;
- за допомогою безсимптомного носія.

<https://naurok.com.ua/prezentaciya-virusi-viro-di-prioni-191851.html>

САМОСТІЙНА РОБОТА. Підготуйте монолог-міркування на тему: «Видатні учені в галузі медицини». Використовуйте

вставні слова та потрібні конструкції. Складіть до нього план.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ ПЕРЕВІРКИ ЗНАНЬ

1. *Оберіть рядок, у якому всі слова належать до назв хвороб.*
  - 0 параліч, гідрофобія, смерть
  - 1 грип, СНІД, віспа
  - 0 дискомфорт, озноб, COVID-19

2. Вірусологія – це ...
  - 1 галузь науки, яка вивчає властивості вірусів людини
  - 0 галузь науки, яка вивчає віруси в природі
  - 0 галузь науки, яка досліджує й створює віруси

3. *Оберіть синонім до виділеного слова: **Природа** захворювання*
  - 0 сфера
  - 0 результат
  - 1 причина

4. *Оберіть рядок, у якому всі слова належать до симптомів.*
  - 0 розвиток грибкових інфекцій, смерть
  - 1 гарячка, кашель, діарея
  - 0 COVID-19, втома, сонливість

2. *Оберіть слово із правильним значенням: **Анестезувати***
  - 0 вводити в наркоз
  - 1 виводити з наркозу
  - 0 проводити наркоз

3. Періоди під час сну, коли у людини зупиняється дихання (на 20-30 секунд, у рідкісних випадках може досягати 2-3 хвилин) спричиняють ...
  - 1 хропіння
  - 0 задуху
  - 0 кашель

4. Перший сегмент дихальних шляхів – це ...
  - 0 ротова порожнина
  - 0 черевна порожнина

1 носова порожнина

5. У поданому реченні визначте вставне слово: Зрозуміло, що медицина Сходу ніколи не ставила і не ставить за мету усунення наслідків захворювання чи причин, які лежать на поверхні.

0 ніколи

0 за мету

1 зрозуміло

6. Визначте неправильний варіант відповіді: Які є кола кровообігу?

0 велике коло кровообігу

1 середнє коло кровообігу

0 мале коло кровообігу

7. Визначте неправильний варіант відповіді: До кісток тулуба належать ...

0 ребра

0 грудна кістка

1 черепна кістка

8. Оберіть відповідь із конструкцією висловлення власної думки.

1 По-моєму

0 На його думку

0 Як відомо

9. Оберіть відповідь із конструкцією висловлення власної думки іншої особи.

0 На мій погляд

0 В результаті того, що

1 Встановлено

10. Оберіть рядок, у якому всі слова належать до назв хвороб.

1 віспа, кір, сказ

0 поліомієліт, лихоманка, діарея

0 висип на шкірі, гепатит, блювота

11. Оберіть відповідь із конструкцією аргументації твердження.

0 Таким чином, ...

1 Тому що, ...

0 Він попереджає

12. *У поданому реченні визначте вставне слово:* На думку науковців, новітні технології в медицині, без сумніву, сприятимуть більшим можливостям щодо порятунку життя людей.

1 без сумніву

0 на думку науковців

0 щодо

13. *Оберіть відповідь із конструкцією висловлення згоди.*

0 Завдяки тому, що ...

0 В основному це правильно, але ...

1 У мене інший погляд на ...

14. *Оберіть відповідь із конструкцією висловлення часткової згоди.*

1 З цим можна погодитися, але ...

0 Я можу стверджувати, що ...

0 Тоді як ...

15. *Оберіть відповідь із конструкцією порівняння твердження.*

0 Я абсолютно впевнений в тому, що ...

0 Я згоден ...

1 В іншому випадку, ...

16. *Оберіть відповідь із конструкцією висловлення невпевненості.*

1 Я не можу стверджувати, що ...

0 Я можу стверджувати, що ...

1 На думку вчених ...

17. *Оберіть речення, у якому наявний аргумент.*

0 Людина повинна дотримуватися здорового способі життя.

1 Здоровий спосіб життя – це, по-перше, особисте здоров'є, по-друге – довголіття.

0 Отже, здоровий спосіб життя продовжує молодість тіла та духу.

18. У поданому реченні визначте вставне слово: Я впевнений, що сучасна медицина, на щастя, має новітні розробки у галузі персоналізованої терапії певних хвороб.

0 певних хвороб

0 я впевнений

1 на щастя

19. *Оберіть рядок, у якому всі слова належать до процесу.*

1 перебіг, зараження, смерть

0 втома, вірус, хвороба

0 потовиділення, озноб, грибкова інфекція

20. *Оберіть рядок, у якому всі слова належать до результату.*

0 зараження, контактування, запалення

0 ускладнення, лімфоцити, проникнення

1 смерть, одужати, захворіти

ТЕМА 4.

ПОЧАТОК ЕРИ ВАКЦИН

СЛОВНИК ЗАНЯТТЯ

Вакцина –	препарат, який містить ослаблені або вбиті збудники інфекційних хвороб.
Вакцинація (щеплення) –	найтефективніший спосіб захисту від інфекційних захворювань.
Варіоляція –	штучне зараження хворобами задля набуття імунітету.
Інфекція –	стан, коли в організм потрапляє чужорідний агент, який розмножується і може чинити хвороботворний ефект.
Епідемія –	масове поширення інфекційного захворювання серед населення відповідної території за короткий проміжок часу.
Пандемія –	поширенням інфекційного захворювання з надзвичайно високим ураженням населення різних територій.
Струп –	кірка, яка вкриває поверхню або краї рани, що загоюється.

Завдання 1. *Складіть словосполучення «іменник + іменник» зі словом ВІДКРИТТЯ, використавши подані слова. З чотирма з них складіть речення.*

Зразок: відкриття, магазин – відкриття магазину

Вакцина, іспанський грип, фагоцитоз, імунітет, італійська лихоманка, хвороба, мікроорганізми.

Завдання 2. *Прочитайте мікротексти про вакцини. Назвіть недоліки і переваги щеплення. Дайте відповіді на запитання.*

1). Щеплення – це штучне створення імунітету. Вперше це сталося у VIII столітті нашої ери в Індії. У 900 році арабські вчені писали про варіоляцію. Вона полягала у тому, що у хворого на віспу брали гній та струпи зі шкіри і втирали здоровій людині. Вважалося, що людина після цього перехворіє, але перехворіє легко і в майбутньому вже не захворіє. Це була правда для

приблизно 90% тих, хто таким чином щепився. Проте 10% важко хворіли, а половина з них вмирала.

Вся історія винайдення вакцинації займає приблизно 50 років. Долучилися англійці й німці. Але популярним це зробив Едвард Дженнер в 1798 році. А він зробив досить просто: взяв матеріал хворобливий не від людської віспи, а від віспи тварин, сподіваючись, що буде перехресний імунітет. Проте, щоб це довести треба було багато працювати й спостерігати: доярки не хворіють на віспу, кавалеристи, які часто стикаються з віспою коней, теж не хворіють. Відповідно Дженнер це робив більш-менш сміливо і, як виявилось, був правий. До речі, він винайшов саме слово «вакцинація». «Вака» – це «корова» латиною. Оскільки він брав коров'ячий матеріал, то назвав це все «вакцинами» і «вакцинацією».

<https://www.radiosvoboda.org/a/31535660.html>

Чи зрозуміли Ви інформацію про варіоляцію? Розкажіть про щеплення і її історію.

2). Данило Самойлович був лікарем і вченим. Головною маніпуляцією, яку робив лікар з чумним хворим – випускав гній із бубонів, сподіваючись, що це допоможе хворому. Лікуючи людей від чуми, він теж захворів. Лікар вижив і здивувався тому, що за один тиждень він одужав і відчувається абсолютно здоровим, а не помер. Летальність бубонної чуми була до 95%, а 5%, які виживали, хворіли довго і важко, з великою кількістю наслідків. У Самойловича всього цього не було. Він, сам того не усвідомлюючи, пройшов варіоляцію, тобто щеплення інфекційним матеріалом, чумою, а не віспою.

Це був прорив у галузі медицини, коли вперше було заявлено, що щепитися можна проти якихось інших хвороб, крім віспи.

<https://www.radiosvoboda.org/a/31535660.html>

Чому люди помирали від чуми, а Самойлович – ні?

3). У 1882 році Ілля Мечников відкрив фагоцитоз і довів, що це ключовий елемент імунітету. Доводячи свою теорію, він показав, як працює вакцинація: щеплені кролі миттєво реагували на введення мікроорганізмів і швидко знищували збудника, натомість у не щеплених ця реакція була дуже повільною. Мечников зробив висновок, що вакцини – це своєрідний підручник: коли вводимо вакцину, то ніби навчаємо організм.

<https://www.radiosvoboda.org/a/31535660.html>

Яке відкриття зробив Ілля Мечников? Як він довів загалу свою теорію і який висновок зробив?

4). На кінець XIX століття Володимиру Хавкіну вдалося розробити вакцину, з якою він поїхав туди, де була холера – до Індії. Він випробовував вакцини на собі: і вакцину проти холери, і так само вакцину проти чуми. Обидві ці вакцини – холерна і чумна – були дуже успішні. Там його вакциною було щеплено понад 4 мільйонів людей.

В Індії Хавкіна називали «Махатмою». Він був «людина – велике серце». <https://www.radiosvoboda.org/a/31535660.html>

Яку вакцину розробив Володимир Хавкін в кінці XIX століття? Куди поїхав вчений із своїми двома вакцинами і з якою метою?

5). Як з'явилася перша вакцина, так з'явився й антивакцинаторський рух: релігійні фанатики казали, що це йде у розріз з тим, що написано у Біблії; що порушуються права дитини в момент, коли вводять їй вакцину.

Малювали карикатури (1802 рік), коли Едвард Дженнер вакцинує людей, які бояться, що через це стануть схожими на корів. Чим краще і спокійніше живе суспільство, тим більше антивакцинаторів. Вони звикають до того, що все в порядку, доки не стається епідемія. Історія з «іспанкою» всім показала, що це не жарт. Але тоді люди стали усвідомлювати, наскільки важливо берегтися від інфекцій. І це також змусило їх краще зрозуміти, якою цінною є вакцина.

Які були дії антивакцинаторського руху?

ЗГАДАЙТЕ!

ТЕЗА – це судження, що слугує основою міркувань стосовно якоїсь теми. Вона повинна розкривати читачеві суть (ідею) статті (твору).

Як написати тезу?

1. Прочитайте текст і дайте відповідь на запитання: «Про що текст?»
2. Запишіть у зошит короткі речення-відповіді - головну інформацію (основні положення).

Завдання 4. Знайдіть у тексті завдання 2 головну інформацію про особливості та переваги вакцинації і запишіть у вигляді тез. Наведіть аргументи до тез, чому ці переваги важливі. Узагальніть інформацію тексту і зробіть розгорнутий висновок.

Завдання 5. Прочитайте текст. Дайте відповіді на запитання.

ПАНДЕМІЯ ІСПАНСЬКОГО ГРИПУ

Навесні 1918 року вибухнула пандемія грипу, який отримав назву іспанського. За півтора року він охопив усю планету. Це був дуже небезпечний вид грипу, який вразив понад 30% населення планети, а померло від нього від 20 до 100 мільйонів осіб.

Діагноз «грип» ставиться дуже часто. Але ж найчастіше помирають не від грипу, а від ускладнень, які спричиняє вірус. Іспанський грип отримав таку назву через те, що в Іспанії цю проблему не замовчували, а обговорювали у пресі. «Іспанка» давала сильне ускладнення на легені.

Іспанський грип має довгу історію. Це захворювання описав ще Гіппократ у 412 році до нашої ери. Воно мало кілька назв, одна з найпоширеніших – італійська лихоманка. Цей іспанський грип мав нетипові риси. Зазвичай, грип особливо небезпечний для дітей і людей старшого віку, а іспанський грип, навпаки, найсильніше вразив людей дорослих зі сталим імунітетом.

Взагалі, імунітет для грипу – явище короткотермінове: у когось це буде тривати кілька місяців, у когось – півтора року.

У 1930-і роки в Англії панувала ще одна епідемія, яка мала штам вірусу грипу А, його вирішили дослідити щодо реальних шляхів передачі. У лабораторії інфікували тхорів. Коли співпрацівник лабораторії взяв тхора, то тварина чхнула – всі зраділи, що тварина захворіла. Через дві доби захворів на класичний грип і співпрацівник. Це був перший доведений експериментальний випадок передачі захворювання від тварини до людини. Так знайшли можливість його ідентифікувати, виділити, щоби потім ретельно дослідити.

Грип нас лякає саме поширеністю. Це захворювання, яким ми усі хворіли. А перебіг цього захворювання залежить, у першу чергу, від стану організму, потім від характеристик збудника.

Збудник мутує. У нього з'являються нові властивості, з часом з'являються такі види, які виживають у навколишньому середовищі, розповсюджуються і приходять до нас з тими властивостями, до яких ми не готові. Тому ми й хворіємо. <https://www.radiosvoboda.org/a/29150483.html>

Запитання:

1. Коли була зафіксована пандемія грипу і як він називався?
2. Який відсоток населення був вражений цим видом грипу?
3. Найчастіше помирають від самого грипу чи від його ускладнень?
4. Що найчастіше вражала «Іспанка»?
5. Іспанський грип – це більш сучасне захворювання чи зі своєю довгою історією?
6. Як звали давньогрецького лікаря, що описав це захворювання? Коли?
7. Яку найпоширенішу назву мав Іспанський грип?
8. Кого найсильніше вражав цей вид грипу?
9. Коли і де панувала епідемія штаму вірусу грипу А?
10. Кого першого інфікували штамом грипу А?
11. Хто ще захворів на цей ви́л штаму?
12. Яким шляхом відбулося зараження?
13. Від чого залежить перебіг захворювання?

14. Чи відбуваються мутації збуднику грипу?
15. У чому полягає значення досліджень грипу?

2). *Розділіть текст на смислові частини.*

3). *Напишіть тезисний план до тексту. Прочитайте його.*

ПРОДОВЖЕННЯ!

ДІЄСЛІВНІ ПРЕФІКСИ

Префікси *до-, при-, від-, в-, за-, пере-, по-, на-, з- (с-), об-, роз-* вказують на напрямок руху і вживаються в дієсловах та в віддієслівних іменниках.

Наприклад: *переїхати – переїзд, написати – напис, входити – вхід.*

Завдання 6. *Від поданих слів утворіть усі можливі варіанти із префіксами до-, при-, від-, в-, за-, пере-, по-, на-, з- (с-), об-, роз-.*

Лікувати – _____

Щеплення – _____

Хворіти – _____

2) *Напишіть 3-4 речення з утвореними словами.*

ДІЄСЛІВНІ ПРЕФІКСИ

Перед словами, що починаються з двох приголосних (брати, рвати, знати, йти), вживаються префікси *віді-, зі-, ві-, обі-, розі-, ді-,* наприклад:

*віді**б**рати, зі**б**рати, обі**р**вати, розі**б**рати, зі**зн**атися, обі**зн**атися, ді**зн**атися, віді**й**ти, обі**й**ти, зі**й**ти, розі**й**тися.*

ЗАПАМ'ЯТАЙТЕ!

У ДЕЯКИХ СЛОВАХ МОЖЕ ВЖИВАТИСЯ КІЛЬКА ПРЕФІКСІВ

ПереРозПоділити, ПереСкласти, ПриВідкрити, ПоНад'їдати.

Завдання 7. *Прочитайте слова. Напишіть за допомогою яких суфіксів вони утворені. Незнайомі слова подивіться у словнику.*

Незгода – _____,
повсідатися – _____,
знадвору – _____,
попідкручею – _____,
знайти – _____,
позамітати – _____,
повигравати – _____,
понаходити – _____,
безперебійна (подача електроенергії) – _____,
попоїсти – _____.

Завдання 8. 1). У поданих реченнях, замість пропусків перед виділеними дієсловами, поставте потрібний префікс: до-, по-, з-, пере-, від-, віді-, обі-, розі-.**2).** До кожного речення напишіть питання різних видів: загальні, спеціальні, альтернативні.

1. Боротися з інфекціями за допомогою вакцин людство почало ще у XVIII столітті, коли англійський лікар Е. Дженнер у 1796 році **__робив** перше щеплення від натуральної віспи 8-річному хлопчику.

2. Так було **__кладено** початок вакцинації.

3. Незважаючи на погляди скептиків вакцинація **__грає** одну з головних ролей у тому, яким стало життя людства на рубежі XX і XXI століть.

4. Саме масові профілактичні щеплення **__могли** **__долати** такі смертельно небезпечні захворювання як натуральна віспа, правець, поліомієліт, дифтерія, кашлюк.

5. Коронавірус **__йшов** усі сучасні віруси як за чисельністю й швидкістю зараження, так і за смертністю.

6. **__братися** із цією проблемою взялися науковці всього світу.

7. ДНК-комбінації **__дають** і **__створюють** інформацію про все живе на планеті.

8. Однак немає гарантії, що люди без підвищеного ризику тяжкого **__бігу** коронавірусної інфекції **__несуть** легку форму захворювання.

<https://tsn.ua/zdorovya/korysni-statti/vakcinaciya-uperedzhennya-ta-mifi-v-yaki-davno-pora-perestati-viriti-1900996.html>

Завдання 9. Прочитайте дві тези про антивакцинаторський рух. З якою тезою Ви погоджуєтесь, а з якою ні. Доведіть одне з цих тверджень, добравши свої аргументи. Зробіть висновок.

1. Теза 1. Антивакцинаторські рухи продовжують акцентувати увагу на будь-яких проблемах, які колись виникали з побічними ефектами вакцин.

2. Теза 2. Користь вакцин у запобіганні нових спалахів захворювань та зменшенні смертельних випадків не ігнорується лікарями, а пояснюється ними.

САМОСТІЙНА РОБОТА. Підготуйте монолог-міркування на тему: «Вакцинація – добро чи зло?». Використовуйте вставні слова та потрібні конструкції. Складіть до нього план.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ ПЕРЕВІРКИ ЗНАНЬ

1. *Оберіть рядок із синонімами.*

- 0 вакцина, вакцинація
- 0 епідемія, пандемія
- 1 вакцинація, щеплення

2. Найефективніший спосіб створення штучного імунітету – це

- 1 вакцинація
- 0 варіоляція
- 0 верифікація

3. Поширенням інфекційного захворювання з надзвичайно високим ураженням населення різних територій – це

- 1 пандемія
- 0 інфекція
- 0 епідемія

4. У поданому реченні оберіть слова в переносному значенні: Мечников зробив висновок, що вакцини – це своєрідний підручник: коли вводимо вакцину, то ніби навчаємо організм.

- 0 зробив висновок, ніби
- 1 підручник, навчаємо
- 0 підручник, вводимо

5. У поданому реченні оберіть слово в переносному значенні: Обидві ці вакцини – холера і чума – були дуже успішні.

- 0 були дуже
- 0 обидві
- 1 успішні

6. *Оберіть стилістично правильне слово замість крапок в реченні:* Вакцинація змусила людей ... , наскільки вона є цінною і потрібною.

- 0 розуміти
- 1 зрозуміти

0 порозуміти

7. *Оберіть рядок, в якому всі слова написані правильно.*

1 долікувати, перегледіти, ввійти

0 дойти, відлікувати, недогледіти

0 відгледіти, залікувати, прійти

8. *Оберіть рядок, у якому всі слова мають префікс.*

0 хвороба, зцілення, йти

0 красивий, прекрасний, надзвичайний

1 переїхати, зібрати, обізнатися

9. *Прочитайте мікротекст. Визначте його тему:* Навесні 1918 року вибухнула пандемія грипу, який отримав назву іспанського. За півтора року він охопив усю планету. Це був дуже небезпечний вид грипу, який вразив понад 30% населення планети, а померло від нього від 20 до 100 мільйонів осіб.

0 Навесні 1918 року вибухнула пандемія грипу, який отримав назву іспанського.

1 Іспанський грип («Іспанка») – небезпечний вид грипу.

0 Це був дуже небезпечний вид грипу, який вразив понад 30% населення планети.

10. *Оберіть рядок, у якому всі слова мають кілька префіксів.*

1 розподілити, перескласти

0 об'їхати, недоїсти

0 бігти, найгарніша

ТЕМА 5.

КЛІНІЧНА МЕДИЦИНА НОВОГО ЧАСУ (XIX СТ.)

СЛОВНИК ЗАНЯТТЯ

Давнина –	найдавніші часи, дуже давні віки.
Надприродні сили –	філософська категорія, що виражає всезагальне та найбільш істотне в предметах релігійної віри – образах і уявленнях релігійної свідомості.
Натурфілософія –	класичний напрям філософії, в якому уможливлено осмислювалися проблеми походження Космосу, виникнення життя, походження людини, особливості історичного процесу.
Ампутація –	хірургічна операція, що полягає у відтинанні периферичної частини будь-якого органу (найчастіше – кінцівок).
Патологія –	наука про структурні, біохімічні та функціональні зміни в клітинах, тканинах та органах, спричинені хворобою.
Емпіричні знання –	знання, які набуваються з використанням людських почуттів, шляхом спостереження чи експерименту.

Завдання 1. Згадайте суфікси, які беруть участь у творенні віддієслівних іменників. 1). Від поданих дієслів утворіть іменники, використовуючи відповідні суфікси.

1. зберегти	2. зміцнити
3. захворіти	4. відкрити
5. ампутувати	6. збільшити
7. ушити	8. обстежити
9. поліпшити	10. лікувати

2). З чотирма з них складіть речення.

Завдання 2. Прочитайте речення. Замість пропусків вставте потрібні за змістом дієслова з довідки.

1. Клінічна медицина Нового часу _____ в умовах складної взаємодії різних філософських течій.

2. З одного боку, _____ механістичний, метафізичний матеріалізм. З іншого – сам механістичний матеріалізм того часу _____ ствердженню ідеалістичних уявлень в медицині.

3. Спираючись на закони механіки, механістичний матеріалізм був не в змозі _____ все різноманіття і цілісність живої природи і всього оточуючого світу.

4. Медицина _____ свої позиції як наука.

5. Експериментальний характер її розвитку _____ переважаючим.

Довідка: стає, розвивалася, зміцнює, стверджується, сприяє, пояснити.

Завдання 3. Трансформуйте прості речення у складні. Використовуйте сполучники та сполучні слова ЯКІ, ЯКЕ, ЩО

До початку ХХ ст. чітко визначилися три напрями:

1. Збереження та зміцнення здоров'я населення через державні заходи. Вони акумулювались у розробці та утвердженні медико-санітарних законів.

6. Збереження та зміцнення здоров'я народу через громадські заходи. Вони знаходили своє втілення у виникненні та розбудові медично-санітарних закладів різного призначення і спрямування.

7. Збереження та зміцнення здоров'я країн через медичне страхування громадян. Воно виникло як різновид соціального страхування.

Завдання 4. Від прикметників утворіть прислівники. Складіть із ними речення.

Зразок: випадковий – випадково.

Складний, довгий, оперативний, багаторазовий, стерильний, абсолютний, ефективний.

Завдання 5. Прочитайте текст. Виділіть основну інформацію. Підготуйте тезисний план.

МЕДИЦИНА НОВОГО ЧАСУ

Психіатрія – наука про психічні захворювання, їх лікування і попередження. У давнину психічні хвороби розумілися як результат впливу «надприродних сил, як одержимість злим або добрим духом». Пізніше, з розвитком натурфілософії, сформувалися природні уявлення про причини хвороб тіла і мозку.

На початку XIX ст. психіатрія стала розвиватися як самостійна клінічна дисципліна. У психіатричних лікарнях, а потім на медичних факультетах університетів почалася підготовка лікарів-психіатрів.

Хірургія – найдавніша галузь медицини, що займається лікуванням хвороб за допомогою ручних прийомів, хірургічних інструментів та приладів (оперативного втручання).

Її техніка була розроблена настільки чітко, що вся операція тривала лічені хвилини. Так, М. Пирогов разом з двома помічниками та двома солдатами, які тримали оперованого, зробив ампутацію гомілки за 8 хвилин. Він вперше у військово-польовій практиці використав крохмальну і гіпсову пов'язку при складних переломах кінцівок; описав струс мозку, газовий набряк тканин, виділив особливу форму патології «ранові виснаження».

Ера *антисептики і асептики* відкрила широкі перспективи і для невідкладної хірургії. Стали можливими операції ушивання проривної виразки шлунка і дванадцятипалої кишки, оперативне лікування кишкової непрохідності й вогнепальних поранень черевної порожнини.

У хірургічній практиці стали широко застосовувати інструментальні методи обстеження і лікування. Хірургія вийшла на новий науковий рівень. Широке збільшення обсягу хірургічних знань у другій половині XIX ст. зумовило виділення з хірургії самостійні наукові дисципліни: офтальмології, гінекології, урології, ортопедії, онкології, нейрохірургії та ін.

Гігієна – наука про збереження і поліпшення здоров'я. Як область емпіричних знань вона зародилася в далекій давнині й розвивалася разом з

народним лікуванням. Самостійною науковою дисципліною гігієна стала в другій половині XIX століття. <http://surl.li/hnqam>

Завдання 6. Трансформуйте тезисний план у називний (номінативний). Запишіть його.

Завдання 7. Випишіть із тексту визначення (дефініції) поданих термінів.

Психіатрія _____
Хірургія _____
Гігієна _____

Завдання 8. Підготуйте запитання до тексту (загальні, спеціальні, альтернативні). Працюйте в парах.

Завдання 9. Розкажіть про медицину Нового часу, використовуючи один із підготовлених планів.

Завдання 10. Прочитайте подані твердження. Висловіть згоду / незгоду/ часткової згоди, використовуючи інформацію тексту завдання 5.

1. Психіатрія – наука про психологічні захворювання, їх лікування і попередження.

2. З розвитком натурфілософії психічні хвороби розумілися як результат впливу «надприродних сил, як одержимість злим або добрим духом».

3. Хірургія – сучасна галузь медицини, що займається лікуванням хвороб тільки хірургічних інструментів та приладів.

4. На початку XX ст. психіатрія стала розвиватися як самостійна клінічна дисципліна.

5. М. Пирогов разом з двома помічниками та двома солдатами, які тримали оперованого, зробив ампутацію гомілки за 30 хвилин.

6. У хірургічній практиці стали широко застосовувати інструментальні методи обстеження і лікування.

7. Вперше у лікарнях М. Пирогов використав крохмальну і гіпсову пов'язку при складних переломах кінцівок.

8. Широке збільшення обсягу хірургічних знань у першій половині XIX ст. зумовило виділення з хірургії самостійних наукових дисциплін: біології, анатомії, фармації та ін.

9. Наука про збереження і поліпшення здоров'я – це гігієна.

10. Самостійною науковою дисципліною гігієна стала в другій половині XX століття.

САМОСТІЙНА РОБОТА. Підготуйте монолог-міркування на тему: «Медицина майбутнього: якою я її уявляю?». Використовуйте вставні слова та потрібні конструкції.

Складіть до нього план.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ ПЕРЕВІРКИ ЗНАНЬ

1. *Оберіть синонім до слова: Ампутація.*

1 пересадка

0 заміна

0 відторгнення

2. Наука про структурні, біохімічні та функціональні зміни в клітинах, тканинах та органах, спричинені хворобою ... патологією.

0 має назву

0 називають

1 називається

3. *Оберіть речення, в якому дієслово **ЗМІЦНИТИ** виступає в якості віддієслівного іменника.*

0 Правильне харчування, спорт, відпочинок – зміцнює наш імунітет.

1 Зміцнення імунітету – запорука здоров'я.

0 Не захворіють лише ті з вас, у кого в організмі не бракує вітамінів, у кого зміцнено імунітет.

4. *Замість крапок доберіть стилістично правильне дієслово: Медицина ... свої позиції як наука.*

0 здає

1 зміцнює

0 заміщує

5. *Замість крапок доберіть стилістично правильне дієслово: Збереження та зміцнення здоров'я країн через медичне страхування громадян ... як різновид соціального страхування.*

1 з'явилося

0 визначилося

0 розвинулося

6. *Оберіть прислівник до дієслова **СТЕРИЛІЗУВАТИ**.*

- 0 стерильність
- 0 стерильний
- 1 стерилізовано

7. *Оберіть іменник до дієслова **СКЛАДНИЙ**.*

- 0 складно
- 1 складність
- 0 найскладніший

8. *Оберіть прикметник простої форми вищого ступеня порівняння.*

- 1 довший
- 0 найдовший
- 0 найбільш довгий

9. *Прочитайте мікро текст. Визначте тему.*

Хірургія – найдавніша галузь медицини, що займається лікуванням хвороб за допомогою ручних прийомів, хірургічних інструментів та приладів (оперативного втручання).

Її техніка була розроблена настільки чітко, що вся операція тривала лічені хвилини. Так, М. Пирогов разом з двома помічниками та двома солдатами, які тримали оперованого, зробив ампутацію гомілки за 8 хвилин. Він вперше у військово-польовій практиці використав крохмальну і гіпсову пов'язку при складних переломах кінцівок; описав струс мозку, газовий набряк тканин, виділив особливу форму патології «ранові виснаження».

- 0 Визначення хірургії.
- 0 М.Пирогов і його досягнення у галузі хірургії.
- 1 Хірургія і техніка її розробки.

10. *Оберіть загальне питання.*

0 У другій половині 19 століття гігієна стала самостійною наукою чи дисципліною?

1 Чи стала гігієна самостійною науковою дисципліною в другій половині 19 століття?

0 У якому столітті гігієна стала самостійною науковою дисципліною?

11. *Оберіть альтернативне запитання.*

1 Гігієна – це наука про збереження і поліпшення здоров'я?

0 Гігієна – це наука про збереження і поліпшення здоров'я чи наука про красномовство?

0 Як називається наука про збереження і поліпшення здоров'я?

12. *Оберіть спеціальне запитання.*

0 Наука про психічні захворювання, їх лікування і попередження – це психіатрія чи психологія?

0 Психіатрія – наука про психічні захворювання, їх лікування і попередження?

1 Як називається наука про психічні захворювання, їх лікування і попередження?

13. *Оберіть речення із конструкцією згоди.*

1 Я згодна з тим, що хірургія є сучасною галуззю медицини ...

0 Я не впевнена, що хірургія є сучасною галуззю медицини ...

0 На думку вчених, хірургія є сучасною галуззю медицини ...

14. *Оберіть конструкцію висловлення часткової згоди.*

0 По-перше – це ... , а по-друге ...

0 Я вважаю, що ...

1 З цим можна погодитися, але ...

15. *Оберіть дієслово із префіксом, який означає зміну місця положення.*

0 перебіг

1 перебігти

0 перебіжчик

**ЗБ 2. «Анотування: написання анотації тексту
за фахом».**

**ТЕМА 6. ДОВІДКОВА АНОТАЦІЯ ТЕКСТІВ
ФАХОВОЇ ТЕМАТИКИ.**

Комунікативний мінімум:

- Як скласти анотацію тексту за фахом.
- Як визначити адресата тексту.
- Як сформулювати головну інформацію тексту декількома фразами.
- Як висловити власне ставлення до фактів.
- Як формулювати проблему, перераховувати факти.
- Як зіставляти і порівнювати факти.
- Як аргументувати свою точку зору.
- Як скласти анотацію до лікарського засобу.

Мовна практика:

- Складання усної анотації тексту за фахом.
- Написання анотації наукового тексту.

Граматична тема:

- Мовні засоби вираження власної думки: *на мій погляд ...; мені здається, що ...; я вважаю, що ....*
- Мовні конструкції анотації.
- Вираження зв'язку між частинами складного речення (причинно-наслідкові зв'язки).
- Мовні засоби формулювання проблеми статті (автор висвітлює проблему ..., автор торкається ..., зупиняється на ...).
- Мовні засоби вираження послідовності висловлювання (по-перше, ..., по-друге, ..., далі ..., потім ..., нарешті ...).

Лексична тема:

- Опис процесу в текстах з медицини.*
- Анотування текстів на тему «Невирішені проблеми медицини».*
- Структура анотації (інструкції) до лікарського засобу.*

СЛОВНИК ЗАНЯТТЯ

Етіологія –	вчення про причини та умови виникнення хвороб.
Клінічний симптом –	окрема ознака хвороби, не властивий здоровому організму феномен, який можна знайти за допомогою клінічних методів дослідження, що використовується для діагностики.
Повітряно-крапельний шлях –	один із видів механізму передачі інфекції, що реалізується через заражене повітря.
Імунізація –	процес, завдяки якому людина набуває імунітет до інфекційної хвороби. Вона може бути як природною, так і штучною.
Гіповітаміноз –	патологічний стан, який розвивається внаслідок зменшення вмісту певного вітаміну (або вітамінів) в організмі.
Конвульсивний кашель –	неврологічне відхилення, мимовільні скорочення м'язів дихальних шляхів.
Інкубаційний період (прихований період) –	максимальний проміжок часу між моментом зараження і появою перших симптомів інфекційного захворювання.
Продромальний період –	період з моменту появи перших ознак до виникнення яскраво виражених симптомів. Цей період найчастіше буває коротким.
Контагіозний хворий –	заразна людина.
Лихоманка –	підвищення температури тіла (розвиток гарячки).

Завдання 1. *Доберіть синоніми до виділених слів. Користуйтеся словами з довідки. Складіть із 3 словами речення.*

Спричинити зміни –	
Гальмувати –	
Пастеризація –	
Інфекційні захворювання –	
Стерильний –	
Патогенез –	
Трансплантація –	
Септичний –	

Довідка: *стати причиною змін; механізм розвитку хвороб; сповільнювати рух; заразні захворювання; термічна обробка; пересадка (пересаджування); інфікований (трупний, шкідливий, токсичний); безмікробний (мікроби відсутні).*

Завдання 2. Слова у дужках поставте у потрібному об'єкті. Складіть речення із поданими словосполученнями.

Медична картка (хворий), журнал (реєстрація), симптоми (захворювання), відділення (лікарня), скарги (пацієнт), заповнення (журнал), огляд (хворий), група (кров), історія (хвороба).

Завдання 3. Прочитайте подані слова і словосполучення. Розподіліть їх в таблиці за значенням.

Діарея, грип, хронічний панкреатит, слинотеча, кашель, виразка, гепатит, температура, травна система, печінка, рак шлунка, закріп, печія, блювання, цироз печінки, легені, відрижка, метеоризм, гострий гепатит, коліт.

Назви хвороб	
Симптоми	
Частини тіла людини	

АНОТАЦІЯ

АНОТАЦІЯ

ІНСТРУКЦІЯ

– вторинні види наукових робіт, які є стислим викладом першоджерела, але відрізняються завдяки жанровій своєрідності.

АНОТАЦІЯ (від лат. *annotatio* – *зауваження*) – коротка характеристика змісту оригіналу, перелік основних питань, цільового призначення видання.

Основне призначення анотації полягає у формуванні уявлення про книгу або статтю у читача. Саме з цієї причини **переказ** в анотації **НЕПРИПУСТИМИЙ**. Відмітна риса анотації від інструкції – вона повинна відповідати на питання: «Про що йде мова в статті?»

ЗА ЗМІСТОМ АНОТАЦІЇ ПОДІЛЯЮТЬСЯ НА

Довідкові анотації розкривають тематику документів, повідомляють будь-які відомості. Не дають критичної оцінки.

Рекомендаційні анотації оцінюють важливість і корисність документа як для окремих читачів, так і для живої аудиторії.

Структура довідкової анотації:

Вступ: у вступі дається характеристика вихідних даних статті (бібліографія):

- прізвище, ім'я, по батькові автора (вчений ступінь, звання і інше);
- назва твору;
- джерело: місце видання, видавництво, рік, сторінки.

Основна частина – опис включає в себе:

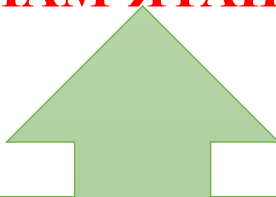
- тему / проблему статті;
- перелік основних питань і проблем, порушених у статті, результати досліджень;
- короткий виклад основних положень тексту-джерела;
- питання, висвітлені у висновках.

Висновок (заклучна частина) містить вказівку на:

- значення статті;
- читацьке призначення: адресат, сфера використання.

Кожна частина починається з нового рядка.

ЗАПАМ'ЯТАЙТЕ!

Назва статті, як правило, відображає тему статті. При написанні анотації для визначення теми статті (тексту) використовуються наступні конструкції.

Конструкції, які в визначають тему статті

Тема статті – лікування і профілактика коклюшу; стаття присвячена темі ...; темою статті є ...; тема статті є (узагальнення, виклад, аналіз, опис і т.п.)

Завдання 4. Прочитайте текст. Розташуйте його частини у логічній послідовності.

ДИТЯЧІ ІНФЕКЦІЙНІ ХВОРОБИ

1) Отже, щоб уникнути проблем із здоров'ям у дітей їх треба привчити до щоденного закалювання, ранкової гімнастики та правильного (здорового) харчування. Ще у дитячому віці батькам треба пояснити, що шкідливі звички призведуть до втрати не тільки здоров'я у майбутньому, а й до смерті.

2) Щоб відрізнити вірусні інфекції від бактеріальних, педіатр призначить клінічний аналіз крові. За вірусних захворювань у дитини нейтрофіли знижені, а за бактеріальних – підвищені. Зелені соплі у дитини є ознакою бактеріальних ускладнень.

3) Дитячі інфекційні хвороби включають гострі респіраторні захворювання, отруєння та специфічні дитячі інфекції (вітрянку, кір, краснуху).

4) Лікуванням інекційно-запальних захворювань носа та приноскових пазух (риніту та синуситу), зовнішнього та середнього вуха (отиту), піднебінних мигдаликів (тонзиліту) займається дитячий ЛОР. Ангіна (гострий тонзиліт) у дитини проявляється болем у горлі та підвищенням температури тіла. За синуситу порушується носове дихання.

5) Ускладненням інфекційних захворювань у дітей (грипу, пневмонії, ротавірусу у дитини) може стати зневоднення. Підвищений ацетон у дитини є наслідком втрати рідини та проявляється неприємним запахом з рота, млявістю

та різкими болями у животі. На тлі лихоманки у дитини також можуть розвинутися судоми.

б) Найбільш поширеними симптомами респіраторних хвороб у дитини є нежить, біль у горлі та кашель. Кашель у дитини – це захисний рефлекс, спрямований на очищення нижніх дихальних шляхів і здебільшого не вимагає медикаментозної терапії.

Якими бувають дитячі хвороби та як їх лікувати [стаття]// Дитячі інфекційні хвороби [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://onclinic.ua/blog/kakimi-byvajut-detskie-bolezni>

Завдання 5. Прочитайте текст. Виконайте завдання до нього.

КОКЛЮШ

Коклюш – гостра інфекційна хвороба бактеріальної етіології, з повітряно-краплинним механізмом передачі, при якій провідним клінічним симптомом є затяжний спазматичний кашель. Збудником коклюшу є бактерія *Haemophilis (Bordetella) pertussis*, яка була відкрита у 1906 р. французькими вченими Борде і Жангу.

Джерелом інфекції є хвора дитина (або носій коклюшної палички) на коклюш, яка особливо заразна у початковий його період. Передача інфекції відбувається повітряно-краплинним шляхом, лише при безпосередньому тривалому контакті з хворим. Порівняно з іншими інфекціями, на коклюш, особливо часто хворіють діти віком до 6 міс. і навіть у перші дні після народження. В останні десятиріччя у зв'язку з масовою імунізацією проти коклюшу спостерігається збільшення хворих серед дітей старшого віку, а у дорослих – лише поодинокі випадки захворювання. Після перенесеного коклюшу формується стійкий довічний імунітет. Повторні захворювання на коклюш дуже рідкі.

Під час коклюшу виникають розлади травлення і гіповітаміноз. Внаслідок цього, коклюш може провокувати загострення і генералізацію багатьох інфекцій (грипу, ангіни, кору, дизентерії), у тому числі і туберкульозної, що часто призведе до ускладнень.

Інкубаційний період коклюшу триває від 3 до 15 днів, у середньому – 5-8. У перебігу хвороби можна виділити три періоди: катаральний, спазматичний і реконвалесценції.

Катаральний період проявляється помірним підвищенням температури тіла (проте, вона може залишитися нормальною) і триває 3-14 днів. Наприкінці цього періоду кашель характеризується більш-менш тривалими нападами і має дві особливості: виникає переважно в нічний час і закінчується блюванням, іноді з'являється нежить.

Спазматичний період відбувається поступово: з'являються типові напади спазматичного або конвульсивного кашлю, почуття першіння в горлі, тиску у грудях, занепокоєння. Напад кашлю закінчується відкашлюванням в'язкого прозорого мокротиння, рідко – блювотою. При тяжких нападах кашлю мокротиння може бути з домішками крові. Поведінка дітей хворих на коклюш, у проміжках між нападами кашлю, звичайна: вони граються, апетит у них збережений.

У стадії **реконвалесценції** чи навіть після повної ліквідації всіх симптомів коклюшу іноді спостерігається відновлення типових нападів кашлю – це несправжні рецидиви.

Головною умовою ефективного лікування коклюшу є розпізнавання його в початковій, катаральній стадії, коли хворий найбільш контагіозний. При розпізнаванні коклюшу слід враховувати характерні для нього особливості клінічного перебігу (циклічність, пароксизмальний кашель з репризами, відходження тягучого мокротиння і блювання наприкінці нападу кашлю, типовий вигляд хворого, ранка на вуздечці язика та ін.).

Найважливішими у лікуванні хворих на коклюш є правильно організовані режим і нагляд за хворим. Ліжковий режим призначають лише за наявності лихоманки і тяжких ускладнень. Дуже добре діє на хворих свіже прохолодне, вологе повітря. Тривале перебування хворого на свіжому повітрі поліпшує вентиляцію легенів, кисневий обмін і, можливо, рефлекторно впливає на ЦНС. Напади кашлю при цьому стають рідшими і слабкішими.

Таким чином, найважливішою умовою успішного проведення

протиепідемічних заходів при коклюші є рання діагностика і за потреби, його ізоляція (на 25 днів). Необхідно провітрювати приміщення і проводити знезаражування носових хусток, рушників, посуду хворого, а також потрібний ретельний захист хворих від приєднання супутньої інфекції, що є причиною загострень і ускладнень.

Інфекційні хвороби у дітей [підручник] / за ред. Крамарєва С.О. // Коклюш [Електронний ресурс]. – 2003. – Режим доступу: <https://compendium.com.ua/uk/tutorials-uk/infektsiyi/koklyush/>

Виконайте такі завдання:

- 1) з'ясуйте, яка інформація належить до ВСТУПу (бібліографії);
- 2) визначте тему статті;
- 3) окресліть межі основної частини;
- 4) коротко запишіть головну інформацію кожної з частин;
- 5) визначте висновок тексту.

Перед написанням анотації зверніть увагу на послідовність дій при роботі з текстом.

- прочитати текст і розбити його на смислові частини;
- виділити в кожній частині основну думку і сформулювати її коротко;
- перелічити основні думки, проблеми, порушені автором, його висновки, пропозиції;
- визначити вагомість тексту;
- в анотації уживати слова констатуючого характеру, наприклад, автор аналізує / доводить / викладає / обґрунтовує і т.д.;
- використовувати пасивні конструкції (в тексті йдеться про проблеми, розкриті питання і ін.).

Лексичні засоби, які використовуються для написання анотації

Таблиця №1

<p>Для вираження вступу (бібліографії)</p>	<p>1) прізвище, ім'я, по батькові автора (вчений ступінь, звання); 2) назва твору; 3) джерело: місце видання, видавництво рік, сторінки.</p>
<p>Під час характеристики основної частини</p>	<p>1) тема: стаття (робота) присвячена (присвячується) (чому?); в роботі розглядається, вивчається, досліджується, говориться, дається, показується, що ...; в статті (науковій роботі, дослідженні, главі) автор ставить (зачіпає, висвітлює, піднімає) питання (проблему); в статті "... " розглядаються проблеми (чого?), досліджується проблема (чого?); стаття присвячена дослідженню (чого?); в статті "... " зачіпається проблема (чого?), розглядається проблема (чого?); стаття (робота) присвячена проблемі (чого?) 2) композиція: ця стаття (текст) складається з (2,3,4) ... частин; в даному тексті умовно можна виділити (2,3,4) частини; композиційно текст ділиться на ... частин: перша / друга частина присвячена ...; в першій / другій частині описується (розглядається) питання, проблема. 3) перелік основних положень: особлива увага приділяється (чому?); автор приходить до думки (про що?); автор наводить на думку (про що?) 4) питання, висвітлені у висновках: автор (и) приходить до висновку, думки, що ...; в результаті робиться висновок про те, що.</p>
<p>Для вираження заключної частини - висновку</p>	<p>1) значення: стаття має наукове (практичне) значення, вносить певний внесок у науку (практику) тощо; 2) характер статті: стаття носить науково-популярний (публіцистичний, науковий, науково-дослідний, практичний, проблемний) характер; 3) читацьке значення: стаття (робота) розрахована (на кого?) - на фахівців в області ..., широке коло читачів.</p>

Завдання 6. Доповніть речення необхідними лексичними засобами із

таблиці №1.

1. Стаття _____ симптоматиці та профілактиці пневмонії.
2. У роботі _____, що найчастіше зараження відбувається повітряно-крапельним шляхом, проте може бути і через кров: під час пологів чи в післяпологовий період.
3. Ця стаття _____ 3 частин: _____ пов'язані із визначенням пневмонії та її прихованого періоду протікання. _____, появу перших симптомів. _____ рекомендації щодо подальших дій хворого: вирішити питання про стаціонарне лікування.
4. _____ категорії людей з хронічними запальними процесами в бронхах і легенях, гіпертонією, цукровим діабетом, які найбільше схильні до зараження пневмонією.
5. _____, що для профілактики захворювання необхідно зміцнювати імунітет: добре харчуватися, вести здоровий спосіб життя, вчасно лікувати супутні хвороби та вакцинуватися.
6. Стаття _____ науково-популярний характер.
7. Стаття _____ не лише на спеціалістів-медиків, а й на широке коло читачів.

Завдання 7. Прочитайте текст. Ознайомтеся зі зразком написання анотації. Зверніть увагу на структуру побудови анотації.

ДИТЯЧІ ІНФЕКЦІЙНІ ЗАХВОРЮВАННЯ

Існує низка інфекційних захворювань, які називають «дитячими», оскільки хворіють на них, в основному, в дитячому віці. Як правило, хворіють на ці інфекції тільки один раз, проте стійкий імунітет виробляється на все життя. До дитячих інфекцій належать кір, краснуха, скарлатина, вітрянка (вітряна віспа), свинка (епідемічний паротит) та коклюш.

По-перше, ними хворіють, як правило діти раннього та дошкільного віку, по-друге, всі вони є надзвичайно висококонтагіозними, і, по-третє, завжди після перенесеної «дитячої інфекції» формується стійкий довічний імунітет.

Для всіх цих захворювань характерна низка загальних ознак: гострий перебіг з раптовим підвищенням температури до 38-40°C, головний біль, загальне нездужання, сонливість, помірний або тривалий інкубаційний період (7-21 день), висип різного роду (крім епідемічного паротиту).

Основним проявом кору, краснухи, вітряної віспи є висипка на шкірі, характер та послідовність появи якої розрізняються залежно від конкретного захворювання. Появі висипки передують підвищення температури, слабкість, головний біль.

За 1-2 дні до висипки кору на слизовій оболонці щік з'являються дрібні рожево-червоні плями, що схильні до злиття (плями Бельського-Філатова-Коплика). Саме ця ознака дає можливість встановити діагноз ще у продромальний період.

На 4-5 день хвороби починається період висипань, характерною особливістю якого є етапність: на 1-й день – за вухами, на шиї, вздовж волосистої частини голови; на 2-й день – тулуб, проксимальні відділи кінцівок; на 3-й день – дистальні відділи кінцівок.

Для краснухи, на відміну від кору, характерна одномоментність появи дрібної, однакової за розмірами папульозної висипки, збільшення потиличних та задньошийних лімфатичних вузлів, їхня щільність та болючість. Висипка не зливається та переважно локалізується на спині, розгинальних поверхнях верхніх та нижніх кінцівках.

Для вітряної віспи характерна везикулярна висипка, яка спочатку з'являється на волосистій частині голови і впродовж незначного періоду часу розповсюджується по всьому тілу, окрім поверхонь долонь та стоп.

Для епідемічного паротиту характерно збільшення і болючість однієї або двох привушних залоз – при цьому обличчя хворого має характерну грушоподібну форму.

Слід пам'ятати, що будь-яка хвороба послаблює організм дитини, чим менша дитина, тим більшу шкоду може завдати їй захворювання. Небезпека полягає в тому, що передбачити тяжкий перебіг захворювання або його ускладнення неможливо. Це залежить від імунного статусу дитини та інших

чинників. Крім того, дитячі інфекції у дорослому віці характеризуються більш важким перебігом, часто з розвитком таких ускладнень, як пневмонія, нефрит, ревматичні процеси, орхіт з подальшим безпліддям у чоловіків.

Проти інфекцій, керованих засобами специфічної профілактики найкращим засобом профілактики є проведення своєчасної вакцинації, що дасть змогу запобігти ускладненням та в більш легкій формі перенести інфекційне захворювання. Також, прищеплення дітям культури здорового харчування та вміння загартовуватися, щоб підвищити імунітет.

Риков О. А. Дитячі інфекції – вітрянка, свинка, краснуха, коклюш, скарлатина та кір [Електронний ресурс]. – 2020: Режим доступу: <https://www.dobrobut.com/ua/med/c-detskie-infekcii>

ЗРАЗОК

Вступ (бібліографія) *Риков О. А. Дитячі інфекції – вітрянка, свинка, краснуха, коклюш, скарлатина та кір [Електронний ресурс]. – 2020: Режим доступу: <https://www.dobrobut.com/ua/med/c-detskie-infekcii>*

Основна частина 1) Тема статті. Стаття присвячена (або У статті ідеться, або У статті автор висвітлює питання) «дитячим» інфекційним захворюванням на які хворіють переважно діти і, в результаті, мають стійкий імунітет на все життя.

Композиція. Ця стаття складається з трьох частин. У першій частині говориться про «дитячі» інфекційні захворювання на які хворіють діти раннього та дошкільного віку. У другій частині зазначається, що всі вони (хвороби) є надзвичайно висококонтагіозними. У третій частині автор звертає увагу на те, що після перенесеної «дитячої інфекції» формується стійкий довічний імунітет.

3) Перелік основних положень: Особлива увага приділяється основним проявам кору, краснухи, вітряної віспи, характер та послідовність появи яких розрізняється залежно від конкретного захворювання. Крім цього, автор зосереджує увагу на етапах висипань та їхній симптоматиці.

4) Питання висвітлені у висновках: Автор приходить до висновку, що проти інфекцій найкращим засобом профілактики є проведення своєчасної вакцинації, а також

прищеплення дітям культури здорового харчування та вміння загартовуватися, щоб підвищити імунітет.

Висновок Ця стаття має проблемний (або науковий) характер і розрахована не лише на фахівців в області медицини, а й на широке коло читачів.

Остаточний варіант.

Риков О. А. Дитячі інфекції – вітрянка, свинка, краснуха, коклюш, скарлатина та кір [Електронний ресурс]. – 2020: Режим доступу: <https://www.dobrobut.com/ua/med/c-detskie-infekcii>

Стаття присвячена «дитячим» інфекційним захворюванням на які хворіють переважно діти і, в результаті, мають стійкий імунітет на все життя.

Ця стаття складається з трьох частин. У першій частині говориться про «дитячі» інфекційні захворювання на які хворіють діти раннього та дошкільного віку. У другій частині зазначається, що всі вони (хвороби) є надзвичайно висококонтagioзними. У третій частині автор звертає увагу на те, що після перенесеної «дитячої інфекції» формується стійкий довічний імунітет.

Особлива увага приділяється основним проявам кору, краснухи, вітряної віспи, характер та послідовність появи яких розрізняється залежно від конкретного захворювання. Крім цього, автор зосереджує увагу на етапах висипань та їхній симптоматиці.

Автор приходить до висновку, що проти інфекцій найкращим засобом профілактики є проведення своєчасної вакцинації, а також прищеплення дітям культури здорового харчування та вміння загартовуватися, щоб підвищити імунітет.

Ця стаття має проблемний характер і розрахована не лише на фахівців в області медицини, а й на широке коло читачів.

Завдання 8. Дайте відповіді на запитання.

1. Які інфекції належать до «дитячих»? Чому вони так називаються?
2. Що між ними спільного?
3. Якими за характером є ці захворювання?
4. Які загальні симптоми характерні для всіх цих інфекцій?
5. Що є основним проявом кору, краснухи, вітряної віспи?
6. Які симптоми з'являються перед появою висипки?
7. Що, на відміну від кору характерне для краснухи?
8. Що характерне для вітряної віспи?
9. Що характерне для епідемічного паротиту?

10. Чи варто, спеціально ініціювати контакти здорових дітей з хворими, щоб дитина інфікувалась і перехворіла в дитинстві?

11. Від чого залежить тяжкий перебіг захворювання у дитини?

12. Що потрібно робити, щоб дитина була здоровою?

Завдання 9. Користуючись текстом завдання 6 заповніть таблицю.

Назва інфекції	Загальні симптоми	Характерна особливість та індивідуальні симптоми	Інкубаційний період	Симптоми, які з'являються на 1-2 день	Симптоми, які з'являються на 4-5 день	Етапність хвороби
Кір						
Краснуха						
Вітряна віспа						
Епідемічний паротит						

Завдання 10. До тексту завдання 5 напишіть довідкову анотацію за планом:

План.

1. Бібліографія (вступ).

2. Основна частина.

- тема статті;
- композиція;
- перелік основних положень;
- питання висвітлені у висновках.

3. Висновок.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ ПЕРЕВІРКИ ЗНАНЬ

Частина I. Лексика і граматики

1. *Оберіть правильне значення слова Імунізація*

0 результат

0 причина

1 процес

2. *Оберіть правильне значення слова Лихоманка*

0 назва хвороби

1 симптом

0 діагноз

3. *Оберіть правильне значення слова Гіповітаміноз*

1 патологічний стан

0 назва хвороби

0 окрема ознака хвороби

4. *Оберіть рядок, в якому всі слова означають назви хвороб.*

0 бронхи, гепатит, виразка

1 грип, коліт, бронхіт

0 цироз печінки, рак шлунка, печія

5. Неврологічне відхилення, мимовільні скорочення м'язів дихальних шляхів – це

1 конвульсивний кашель

0 періодичний кашель

0 кашель із мокротинням

6. *Доберіть синонім до словосполучення: Заразна людина*

0 перевтомлена людина

0 здорова людина

1 контагіозний хворий

7. *Оберіть рядок зі словами-симптомами.*

0 блювання, легені, метеоризм

1 температура, закріп, діарея

0 гострий гепатит, головний біль, нудота

8. Прихований період – це

0 період від зараження й до одужання хворого

0 період від появи яскраво виражених симптомів й до одужання

1 період від зараження до появи яскраво виражених симптомів

9. Період з моменту появи перших ознак й до виникнення яскраво виражених симптомів – це

0 інкубаційний період

1 продромальний період

0 прихований період

10. Медична картка ...

0 хворому

1 хворого

0 хворий

11. *Оберіть запитання до виділеного слова:* Лікар ознайомився з історією хвороби пацієнта.

1 З чим?

0 З ким?

0 Ким?

12. *Оберіть правильний об'єкт до виділеного слова:* Відмітна риса анотації від інструкції – вона повинна відповідати на питання: «Про що йде мова в статті?»

1 О2

0 О4

0 О6

13. *Оберіть зайвий пункт відповіді:* Анотація складається з трьох частин:

0 вступ

1 інструкція до тексту

0 основна частина

0 заключна частина

14. *Оберіть запитання, яке визначає тему статті.*

0 Для кого?

0 Для чого?

1 Про що?

15. *Оберіть висновок анотації.*

0 Таким чином, стаття є цікавою і буде корисною для пересічних людей.

1 Стаття має науковий характер і буде корисною для спеціалістів в галузі медицини.

0 Я вважаю, що ця стаття є корисним джерелом інформації як для медиків, так і для пересічних людей.

16. Провідним клінічним симптомом коклюша є ...

1 Затяжний спазматичний кашель

0 нудота, яка переходить у блювання

0 сильний біль в епігастральній ділянці

17. *Оберіть симптоми, які виникають під час коклюшу.*

0 блювота, сильний кашель, туберкульоз

0 підвищення апетиту, температура

1 розлади травлення, гіповітаміноз

18. *Найважливішою умовою лікування коклюшу є ...*

1 правильний режим, нагляд за хворим

0 інтенсивна терапія

0 антибіотики, протикашльові засоби

Частина II. Анотування тексту.

1. *Прочитайте текст. Напишіть довідкову анотацію.*

ЕНДОКРИНОЛОГІЯ: МИНУЛЕ Й СЬОГОДЕННЯ ПОШУКУ НОВИХ ЛІКАРСЬКИХ ЗАСОБІВ

У наш час перевага надається цілеспрямованому підходу до пошуку й створення лікарських засобів: хімічні сполуки тестуються лише на невелику кількість видів біологічної активності, а властивості базових структур оптимізуються шляхом синтезу й дослідження їх аналогів. Практично неможливо експериментально дослідити на всі види активності хоча б одну сполуку. Реальну можливість комплексного дослідження біологічної активності може забезпечити розвиток нових технологій, що базується на останніх досягненнях молекулярної біології, біоінформатики, віртуального скринінгу, комп'ютерного моделювання й фармацевтичної хімії.

Був час, коли світова спільнота відчувала нестачу в нових ліках. Наприкінці ХХ століття щорічно проходили реєстрацію та впроваджувались у клінічну практику близько 60 нових лікарських препаратів. Проте в останні десятиріччя кількість нових ліків на фармацевтичному ринку істотно зменшилась.

Традиційним джерелом структур лідерів є природні речовини, що становлять на даний час близько половини відомих ліків. Якщо в минулому домінуючу роль у пошуках лікарських препаратів відігравали рослинні продукти, а мікроорганізми розглядались лише як продуцент антибіотиків, то сьогодні багато виділених ними речовин стали основою для одержання великої кількості важливих класів ліків.

Із 1928 року, коли О. Флемінг відкрив явище лізису бактерії під дією продукту секреції штаму *Penicillium*, мікроорганізми залишаються джерелом антибіотиків. Початкова молекула пеніциліну була оптимізована спочатку до біодоступних аналогів, потім до антибіотиків широкого спектра дії і зрештою – до вихідних, стійких до дії лактамази. Крім пеніциліну, цінними сполуками-лідерами виявились цефалоспорини, тетрацикліни, стрептоміцин, рифаміцин, валіноміцин та інші. Дуже багатим джерелом нових ліків є ендогенні нейромедіатори й стероїдні гормони. Велика кількість ліків – як агоністів, так і антагоністів рецепторів – була отримана в результаті вивчення біохімічного механізму, що лежить в основі передачі нервового імпульсу, а також у процесі глибокого пізнання механізму дії гормонів. Цей етап (друга половина ХХ ст.) часто називають золотим століттям у пошуку нових ліків. Практично кожна модифікація дофаміну, серотоніну, гістаміну, ацетилхоліну та інших, що здійснювалась за правилами класичної хімії лікарських речовин, призводила до отримання кандидата в ліки зі зміненою активністю й селективністю. Перший антигістамінний препарат – дифенгідрамін, що сьогодні не застосовується через седативний ефект, був відкритий у середині 40-х років минулого століття. Він відкрив шлях до пошуку нових антигістамінних препаратів.

Сучасна технологія пошуку нових ліків базується на новітніх досягненнях молекулярної біології, біоінформатики, комп'ютерного моделювання, комбінаторної хімії. Велику надію у створенні нових лікарських препаратів провідні вчені світу покладають на впровадження нанотехнології в медицину (наномедицина), фармакологію (нанофармакологія), біологію (нанобіологія) і прогнозують, що це стане своєрідною нанореволюцією XXI століття.

Джерело: Бальон Я.Г., Самсон О.Я., Сімуров О.В., Тронько М.Д. *Ендокринологія: минуле й сьогодення пошуку нових лікарських засобів [Електронний ресурс]: <http://www.mif-ua.com/archive/article/37493>*

ТЕМА 7.

НАЙВАЖЛИВІШІ ВІДКРИТТЯ В МЕДИЦИНІ ХХІ СТ. ТА ЇЇ НЕВИРІШЕНІ ПРОБЛЕМИ.

СЛОВНИК ЗАНЯТТЯ

Інкубаційний період (<i>прихований період</i>) –	максимальний проміжок часу між моментом зараження і появою перших симптомів інфекційного захворювання.
Висипка (<i>вісип, висипання</i>) на шкірі –	патологічні елементи на шкірі і слизових оболонках, які відрізняються від нормальної шкіри або слизової оболонки забарвленням, текстурою, зовнішнім виглядом.
Дистальний відділ –	далекий. Наприклад: <i>зап'ястя розташоване дистальніше плечевого суглобу.</i>
Папульозна висипка –	одночасна присутність на різних ділянках тіла елементів, які представлені як плямами, так і папулами.
Шрам –	слід на шкірі від зарубцьованої рани.

Завдання 1. *Трансформуйте прості речення у складні за допомогою сполучників та сполучних слів (завдяки; через те; через те, що; оскільки; завдяки чому).*

1. За останні 200 років тривалість життя людини зросла більш ніж удвічі. Цей процес завдячує значній заслугі в цьому медицини.

2. Саме її розвиток робить можливим лікування складних хвороб. Лікарі можуть ефективно лікувати більшість захворювань.

3. Свого часу люди помирали від звичайних інфекцій. Вони не знали, наскільки важлива гігієна.

4. Втім, залишається чимало невиліковних хвороб. Для медицини вони є своєрідним викликом, а для людства – трагедією.

5. Вчені продовжують досліджувати медичну галузь. Роблять щоразу нові дивовижні відкриття.

<https://amnu.gov.ua/najvazhlyvishi-vidkryttya-v-medycyni-u-2019-roczy/>

Завдання 2. *Прочитайте текст, назвіть його тему. Знайдіть*

речення, які відповідають конструкціям: ЩО ЦЕ ЩО? ЩО ЗМІНЮЄ ЩО І КОГО? ЩО ЦЕ? ЩО ПОДІБНО ДО ЧОГО? ЩО ЗВОДИЛОСЯ ДО ЧОГО? КОМУ ВДАЛОСЯ ЩО ЗРОБИТИ. Прочитайте їх.

МЕТОД CRISP

CRISP – це фактично можливість редагування генів, біологічна система для внесення змін до ДНК. Потенційно CRISP може змінити життя всіх і кожного на нашій планеті.

CRISPR – це своєрідна база даних бактерії і про їх контакти із вірусами. Вона подібна до того, як лімфоцити людини зберігають інформацію про контакти з інфекціями, забезпечуючи швидку відповідь імунної системи на потрапляння в організм відомих йому бактерій чи вірусів.

Механізм роботи бактеріального імунітету зводиться до: якщо бактерії вдавалося перемогти вірус, то вона вбудовувала фрагменти його ДНК у власний геном, формуючи, свого роду, картотеку вірусів з якими стикалася раніше.

За допомогою методу CRISPR вченим вдалося:

- повністю знищити вірус герпесу в організмі людини;
- зрозуміти вроджені причини слабоумства та пояснити, яку роль у вроджених захворюваннях має «темна матерія ДНК»;
- створити штучну людську шкіру;

- досягти успіхів у протираковій терапії, зокрема, нова технологія допоможе імунній системі розпізнати та знищити ракові клітини.

Автори технології зазначають, що цей метод наче «надягає» на пухлинні клітини яскраві кúльки, аби імунна система змогла їх швидко знайти та знешкодити.

Метод CRISP [стаття] [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://amnu.gov.ua/najvazhlyvishi-vidkryttya-v-medycyni-u-2019-roczni/>

Завдання 3. Прочитайте текст. Працюючи в парах, складіть діалог про анабіоз із використанням конструкції висловлювання власної думки:

Як ти думаєш....?

Я думаю, що... /Як на мене, ...

Як, на твою думку, ...?

На мою думку/ Я вважаю, що .....

По-твоєму, ...?

По-моєму, ...

АНАБІОЗ

Американським лікарям вдалося ввести людський організм в анабіоз. **Анабіоз** – це тимчасовий стан організму, за якого життєві процеси або взагалі припинені, або настільки сповільнені, що

зовнішні прояви життєдіяльності стають непомітними. Такий стан допомагає лікарям проводити надскладні операції.

Офіційно техніка анабіозу називається «невідкладне збереження та реанімація». Суть техніки полягає у зниженні температури тіла пацієнта до 10-15 градусів за Цельсієм і заміну крові на спеціальний склад, при цьому активність мозку майже зупиняється.

Після цього тіло від'єднують від системи охолодження та відправляють на операційний стіл. Людина знаходиться фактично у стані клінічної смерті.

Завдяки анабіозу лікарі мають понад 2 години часу, аби виправити травми. Потім тіло реанімують.

Анабіоз [стаття] [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://amnu.gov.ua/najvazhlyvishi-vidkryttya-v-medycyni-u-2019-roczii/>

Завдання 4. Прочитайте мікротекст. Перекажіть головну його інформацію, використовуючи початкові речення, надані в довідці.

НОБЕЛІВСЬКА ПРЕМІЯ З МЕДИЦИНИ

Нобелівську премію з фізіології та медицини присудили у 2019 році американцям Вільяму Келіну, Греггу Семенці та британцю Петеру Раткліффу. Вчені досліджували реакцію клітин організму на наявність кисню. Цей факт є загальновідомим, втім які механізми залучені до адаптації клітин, коли рівень кисню падає – досі було невідомим.

Вчені винайшли молекулярний регулятор, що визначає, як саме клітини адаптуються, якщо рівень кисню змінюється. Це важливо, адже при таких змінах клітини змушені швидко адаптовувати свій метаболізм. Кисень також відіграє роль в імунній системі та на ранніх стадіях нашого розвитку всередині утроби.

Розуміння того, як кисень впливає на організм дозволить розробити ідеї щодо нових методів лікування, зокрема, сповільнити розвиток раку.

Нобелівська премія з медицини [стаття] [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://amnu.gov.ua/najvazhlyvishi-vidkryttya-v-medycyni-u-2019-roczii/>

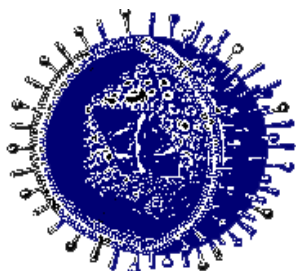
Довідка: 1. У 2019 році ученим Вільяму Келіну, Греггу Семенці, Петеру Раткліффу присудили ... . 2. Вони досліджували ... . 3. Для життя ... . 4. Не було відомим ... . 5. Молекулярний регулятор визначає, як саме клітини ... . 6. Важливу роль в імунній системі ... . 7. сповільнити розвиток раку ... .

Завдання 5. Прочитайте текст. Розділіть його на смислові частини. Із кожної частини випишіть головну інформацію (коротко), використовуючи сполучники: який, але, котрий, коли, що, щоб та ін.

ЛІКИ ПРОТИ МІГРЕНІ

Механізм розвитку мігрені відрізняється від інших видів головного болю. Препарат Aimovig (Erenumam) – один з перших препаратів, що схвалені для лікування мігрені.

Першопричина мігрені невідома, але вважається, що порушення виникає внаслідок тимчасової зміни хімічних речовин у мозку та судин. Мігрень може бути викликана емоційними, гормональними, фізичними, дієтичними та екологічними змінами.

Erenumam («Aimovig») є препаратом на основі людських моноклональних антитіл (G2), що зв'язуються та блокують CGRP.

Препарат випускається у вигляді ін'єкційної ручки для підшкірних ін'єкцій дозою 70 мг. Ін'єкції вводяться підшкірно, один раз в чотири тижні.

Від симптомів мігрені страждає кожна п'ята людина, сильний головний біль, нудота й блювання. Звичайні ліки не в змозі усунути прояви мігрені.

Відтак, новий препарат – важливе відкриття вчених, яке здатне позбавити людей від жахливих симптомів мігрені. Він вже схвалений та не має протипоказань.

Ліки проти мігрені [стаття] [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://amnu.gov.ua/najvazhlyvishi-vidkryttya-v-medyczyni-u-2019-roczni/>

Завдання 6. Прочитайте текст, визначте його тему. Зіставте та порівняйте факти про ВІЛ та СНІД, використовуючи основні конструкції: з одного/ іншого боку..., однак ..., проте..., зате..., але..., навпаки..., не тільки ..., а й..., а також ..., тоді як ... на противагу цьому.

ЩО ТАКЕ ВІЛ/СНІД?

Вченим з США вперше вдалося знищити всі сліди присутності ВІЛ в ДНК. Вони застосовували метод LASER ART – лікування тривалої дії для придушення повторення клітин ВІЛ.

Медики наголосили, що для комплексного лікування ВІЛ слід знищувати не тільки активний вірус, але і його генетичний код в інфікованих клітинах.

ВІЛ – вірус імунодефіциту людини є ретровірусом, який інфікує клітини імунної системи, що руйнує чи послаблює їхню функцію. Інфекція на ранніх стадіях вражає організм майже безсимптомно. Втім, згодом імунна система слабшає і людина стає вразливою до різних інфекцій.

СНІД – синдром набутого імунодефіциту людини є останньою стадією ВІЛ-інфекції. До того як ВІЛ розвинеться до цього стану, може минути 5-10 років.

Вчені успішно видалили інфіковані клітини в ДНК 23 мишей. Відкриття свідчить про те, що лікування ВІЛ є можливим

Що таке ВІЛ/СНІД [стаття] [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://amnu.gov.ua/najvazhlyvishi-vidkryttya-v-medycyni-u-2019-roczni/>

Завдання 7. Розкажіть про основні напрямки наукових досліджень учених в медицині.

Завдання 8. Прочитайте текст. Замість пропусків у реченнях поставте потрібний сполучник (сполучне слово): та; а; який; котрий; які; що; як, не тільки як ..., а й; щоб.

ВЧЕНІ ОМОЛОДИЛИ ЛЮДЕЙ НА РІВНІ ДНК

Біологічний вік людини визначає епігенетичний годинник – набір маркерів ДНК, ___ змінюються під час старіння. Вченим вдалося омолодити імунну систему людей на рівні ДНК за допомогою медичних препаратів.

Дослідники не очікували подібних результатів, ___ всього лише хотіли перевірити вплив одночасного прийому трьох широко використовуваних в медицині препаратів на імунну систему. Через рік приймання такого лікарського коктейлю учасниками експерименту, з'ясувалося, ___ кожен з них «помолодшав» в середньому на 2,5 роки.

Крім того, іншим вченим вдалося створити справжні «ліки проти старості». Це препарат Рапаміцин, ___ слід використовувати зовнішньо. Експеримент тривав 8 місяців. Дослідження шкіри після експерименту свідчать,

___ під дією рапаміцину кількість старих клітин скоротилася майже в три рази,
___ число колагену виросло у два рази.

Рапаміцин використовується _____ антибіотик, ___ імуносупресор
___ засіб протипухлинної терапії. Препарат має здатність блокувати в клітинах
білковий комплекс NOR, ___ той, у свою чергу, стимулює ріст клітини, сприяє її
розмноженню ___ запасу енергії.

*Вчені омолодили людей на рівні ДНК [стаття] [Електронний ресурс].
– Режим доступу: <https://amnu.gov.ua/najvazhlyvishi-vidkryttya-v-medycyni-u-2019-roczii/>*

Завдання 9. Прочитайте текст, поясніть його назву.

ЛІКАР – ЦЕ ПОКЛИКАННЯ.

НЕ МОЖНА ЗНЯТИ ХАЛАТ І ПЕРЕСТАТИ БУТИ ЛІКАРЕМ

Лікар – найвідповідальніша професія в світі, адже їм довіряють найцінніше – життя та здоров'я. Кожного дня лікарі рятують мільйони життів.

Професія лікар – це унікальна професія, яка орієнтована на: постійний потяг до самовдосконалення, величезний практичний досвід, знання специфіки даної діяльності, здібності до лікарської праці, знання перспектив розвитку медичної галузі. Крім цього, лікар повинен мати особистісні якості, такі як:

Морально-етичні: чесність, порядність, обов'язковість, відповідальність, інтелігентність, людяність, доброта, надійність, принциповість, безкорисливість, вміння тримати слово.

Комунікативні якості: особиста привабливість, ввічливість, повага до оточуючих, готовність допомогти, авторитет, тактовність, уважність, спостережливість, комунікабельність, довіра до оточуючих.

Вольові якості: впевненість у собі, витримка, схильність до ризику, сміливість, незалежність, стриманість, врівноваженість, рішучість, ініціативність, самостійність, самоорганізація, настирність, цілеспрямованість.

<https://vin.dcz.gov.ua/publikaciya/likar-profesiya-vid-boga>

Розкажіть, чому Ви обрали професію лікаря?

Що із переліченого є у Вас, а що б Ви хотіли розвинути (чи покращити)?

Завдання 10. Обговорення! Прочитайте і аргументуйте свою відповідь.

Професія лікаря – це подвиг. Лікар повинен завжди бути добрим і милосердним, тому що справа, якою він займається, полегшує страждання хворого і рятує його від смерті. До лікарів ставляться завжди особливо, їх цінують і поважають.

Який, на Вашу думку, є подвиг лікаря в сучасній медицині XXI ст.?

Використовуйте конструкції:

Я думаю, що.....,

Я впевнений, що.....,

На мою думку,.....

Завдання 11. Прочитайте текст. Напишіть довідкову анотацію до нього. Прочитайте.

НЕВИРІШЕНІ ПРОБЛЕМИ УКРАЇНСЬКОЇ МЕДИЦИНИ

Три десятиліття незалежна Українська держава реформує системи, отримані у спадок від СРСР, у тому числі й систему охорони здоров'я.

Упродовж цього періоду ми спостерігали прагнення осучаснити медичні стандарти, оптимізувати й реорганізувати мережу лікарень, змінити принцип фінансування медичних послуг, стимулювати конкуренцію між медичними закладами, вдосконалити систему медичних закупівель та поліпшити якість вищої медичної освіти.

Попри зміни, які вже відбулися в системі охорони здоров'я, запит на якісну медицину й досі залишається однією з невирішених проблем українського суспільства.

У більшості лікарень пацієнти так і не відчули, що зміни було впроваджено задля них. Чимало лікарів продовжують працювати за старими «схемами». Людина, котра намагається розібратись у власному діагнозі та методах лікування, часто наражається на запитання: «Навіщо це вам?», «Ви що, лікар?».

Серед причин такого ставлення лікаря до пацієнта можна виділити такі: брак часу і перевантаження лікаря (в Україні немає законодавчо встановлених

лімітів часу для лікаря на прийом одного пацієнта); особисте ставлення лікаря до подібних запитань (існує думка, що білий халат і диплом роблять їх сакральними, а пацієнти недостатньо освічені, щоб зрозуміти складні питання медицини, терміни та протоколи лікування) тощо.

Ще однією проблемою медицини є низький рівень заробітної плати лікарів, незалежно від обсягу та якості роботи. Так у січні 2022 року влада зробила спробу вирішити цю проблему і встановила базовий рівень зарплати. На жаль, дане нововведення розкритикували, оскільки ці кошти мали платити самі заклади охорони здоров'я зі своїх бюджетів. Деякі лікарні змушені були залучати навіть кредитні кошти. Крім того, такий підхід до оплати праці майже позбавив заклади можливості належним чином мотивувати кращих лікарів і стимулювати конкуренцію та розвиток.

У зв'язку з цим, наша держава взяла курс на впровадження міжнародних тенденцій і заходів, спрямованих на поліпшення системи охорони здоров'я, ефективного використання коштів тощо. Проте більшість запланованого не було реалізовано або було реалізовано не повністю (хоча вже розроблено нову – Стратегію охорони здоров'я до 2030 року).

Також до головних проблем медицини належить й відкладене ухвалення Закону України «Про професійну відповідальність та медичне самоврядування». В Україні й досі, на відміну від країн Центральної та Східної Європи, не прийнято закону про лікарське самоврядування.

Причиною відсутності лікарського самоврядування в Україні є відсутність «вільного» лікаря. Залежні лікарі не мають лідерства. Так зберігається централізація медицини, лікар не відчувається захищеним і не може впливати на розвиток системи.

Досвід інших країн показує, що лікар має бути представником вільної професії й надавати послуги без отримання статусу фізичної особи-підприємця. Це дасть лікареві свободу й мобільність, можливість працювати там, де він потрібен і бажає впливати на розмір своїх доходів.

Отже, серед принципів, на яких має будуватися нова система охорони здоров'я – це повага, гідність, співчуття і турбота у роботі з пацієнтами та

відповідальність й гідна оплата праці лікаря.

Тетяна Гавриш. Подолання спадщини тоталітаризму в українській медицині: місія не здійснена? [Електронний режим]. – Режим доступу: <https://zn.ua/ukr/HEALTH/podolannja-spadshchini-totalitarizmu-v-ukrajinskij-meditsini-misija-nezdijsnenna.html>

Завдання 12. Прочитайте інструкцію для медичного застосування лікарського засобу. Назвіть частини анотації, які є в інструкції та яких немає.

ІНСТРУКЦІЯ

для медичного застосування препарату:

ВАЛЕРІАНА

Загальна характеристика:

Основні фізико-хімічні властивості: таблетки, вкриті оболонкою, колір – блідо-оранжевий; зі слабким запахом валеріанової кислоти;

Склад: екстракт валеріани сухий – 0,03г;

допоміжні речовини: аеросил 200, лактоза, тальк, магнію стеарат, авіцел рН 101, колідон VA64, диоксид титану (Е 1171), гліцерол, макрогол 400, діетилфталат, касторове масло, полі сорбіту 80, барвник Е 110.

Форма випуску. Таблетки, вкриті оболонкою.

Фармакологічна група. Заспокійливий засіб.

Фармакологічні властивості. Препарат належить до групи седативних засобів. Знижує збудженість центральної нервової системи. Має седативну та деяку спазмолітичну дію. Виявляє позитивну дію на патологічні зміни ЕКГ. Не виявляє негативної дії на спонтанну рухову активність, відчуття, ноцицепцію та температуру тіла. Активний седативний компонент (валепотріатна фракція) виявляє седативно-анксиолітичну, проти судомну дію. Виявляє помірний позитивний інотропний та негативний хронотропний ефект на міокард.

Фармакокінетика. Після перорального прийому препарат добре резорбується, але ефективні плазмові концентрації виникають приблизно тривалому прийомі.

Показання для застосування. Вживається як седативний засіб при

нервовому збудженні і напрузі різного походження (стрес, розумова втомлюваність, клімактеричні та інші функціональні порушення з боку центральної нервової системи), при порушеннях якості сну та процесу засинання, при серцевому неврозі та функціональній екстрасистолії, при невротичних спазмах шлунково-кишкового тракту.

Спосіб застосування та дози. Валеріану слід приймати: по 1-2 таблетки 3-4 рази на день. Пігулки вживають, не розжовуючи, після їжі, з достатньою кількістю рідини. Препарат вживають перорально в добовій дозі 30-60мг 3-4 рази на день.

Не рекомендується дітям до 16 років.

Побічна дія. Препарат переноситься дуже добре. До цього часу при вживанні препарату в терапевтичних дозах небажаних лікарських реакцій не спостерігали.

Протипоказання. Не встановлені.

Взаємодія з іншими лікарськими засобами. Спостерігається синергізм з седативними, снодійними засобами та анксиолітиками. Потенціює дію алкоголю, спазмолітиків.

Передозування. До цього часу є дані про поодинокі випадки передозування після прийому препарату в кількості, яка в 20 разів перевищує максимальну терапевтичну дозу. Клінічна картина характеризується симптомами, головним чином, з боку травної та нервової системи: виникають нудота, шлунково-кишковий дискомфорт та сонливість. Звичайно описані симптоми проходять спонтанно протягом приблизно 24 годин після відміни препарату. При більш вираженій клінічній симптоматиці можуть вживатися симптоматичні засоби.

Особливості застосування. Немає даних про негативну дію на здатність до концентрації уваги, рухову активність та рефлексі, але через наявність доведеної негативної дії необхідна індивідуальна оцінка з боку лікаря ризику вживання препарату.

Умови та строки зберігання. Зберігати в оригінальних упаковках, у сухому, захищеному від світла місці, при температурі до 25С°.

Зберігати в місцях, недоступних для дітей!

Термін зберігання – 2 роки.

Не рекомендується вживання препарату після закінчення терміну придатності, зазначеного на упаковці.

САМОСТІЙНА РОБОТА. Підготуйте монолог-міркування на тему: «Невирішені проблеми медицини». Використовуйте вставні слова та потрібні конструкції. Складіть до нього план.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ ПЕРЕВІРКИ ЗНАНЬ

Частина I. Лексика і граматики

1. *Оберіть правильне значення слова Шрам*

- 1 слід на шкірі від рани
- 0 слід на серці від втраченого кохання
- 0 слід на дорозі після дощу

2. *Оберіть синонім до виділеного слова: Зап'ястя розташоване дистальніше плечового суглобу.*

- 0 на рівні з
- 0 ближче до
- 1 далі від

3. *Утворіть одне складне речення за допомогою сполучного слова: Невиліковні хвороби для медиків – виклик. Для людей планети – трагедія.*

- 0 як тільки
- 1 тоді як
- 0 після того як

4. *Оберіть конструкцію, якій відповідає запропоноване речення: Американським лікарям вдалося ввести людський організм в анабіоз.*

- 1 Кому вдалося що?
- 0 Кому вдалося ввести що у що?
- 0 Що вдалося кому?

5. *Оберіть конструкцію, якій відповідає запропоноване речення: Такий стан допомагає лікарям проводити надскладні операції.*

- 0 Який що допомагає кому проводити кого?
- 0 Хто допомагає проводити що?
- 1 Що допомагає кому проводити що?

6. *Суть анабіозу полягає у ...*

- 0 підвищенні температури тіла пацієнта
- 1 зниженні температури тіла пацієнта

0 підтримані нормальної температури пацієнта

7. *Оберіть стилістично правильне дієслово:* При анабіозі активність мозку майже ... .

1 зупиняється

0 призупиняється

0 посилюється

8. *Оберіть стилістично правильне дієслово:* Після цього тіло ... від системи охолодження.

0 з'єднують

0 приєднують

1 від'єднують

9. *Оберіть стилістично правильний прийменник замість крапок:* ... анабіозу лікарі мають 2 години, щоб виправити травми.

0 понад

1 завдяки

0 через

10. *Визначте складне слово в реченні:* Цей факт є загальновідомим, втім які механізми залучені до адаптації клітин, коли рівень кисню падає – досі було невідомим.

0 механізми залучені до

0 адаптація клітин

1 загальновідомий

11. *Оберіть антонім до слова **Невідомий** факт*

0 оприлюднений

1 визнаний

0 незвичайний

12. *Оберіть правильне запитання до виділених слів:* Механізм розвитку мігрені відрізняється від **інших видів** головного болю.

1 Від чого?

0 Від яких?

0 Чого?

13. *Оберіть правильний об'єкт до виділених слів:* Першопричина мігрені невідома, але вважається, що порушення виникає внаслідок тимчасової зміни хімічних речовин у **мозку** та судин.

0 O2

1 O3

0 O6

14. *Оберіть рядок з усіма словами-симптомами мігрені.*

0 сильний головний біль, виразка, нудота

0 сильний головний біль, діарея, туберкульоз

1 сильний головний біль, нудота, блювання

15. *Прочитайте мікротекст. Визначте його тему.*

ВІЛ – вірус імунодефіциту людини є ретровірусом, який інфікує клітини імунної системи, що руйнує чи послаблює їхню функцію. Інфекція на ранніх стадіях вражає організм майже безсимптомно. Втім, згодом імунна система слабшає і людина стає вразливою до різних інфекцій.

1 ВІЛ і його вплив на людину.

0 Погіршення імунної системи людини.

0 Безсимптомний вплив на організм і вразливість людини до різних інфекцій.

16. *Оберіть антонім до виділеного слова: Унікальна професія*

0 особливий

1 звичайний

0 винятковий

Частина II. Структурування анотації.

1. *Прочитайте частини анотації. Розташуйте їх у правильній послідовності. Запишіть свою відповідь.*

1) Особливої уваги заслуговує інформація щодо росту використання природних запасів лікарських рослин, яке відбувається через погіршення екологічної ситуації як у світі в цілому, так і в Україні зокрема.

2) У статті ідеться про розробку й застосування лікарських засобів рослинного походження.

3) Автор приходить до висновку, що проведені маркетингові дослідження підтвердили актуальність розробки нових рослинних препаратів вітчизняного виробництва із вмістом рослинної сировини.

4) Ця стаття складається з трьох частин. У першій частині описуються переваги рослинних препаратів над синтетичними. У другій частині говориться про зростання потреби у використанні лікарських рослин. У третій частині висвітлюється інформація щодо розробки комбінованого засобу бронхолітичної дії представниками кафедри технології фармацевтичних препаратів.

5) Ця стаття має науковий характер і може бути корисною для спеціалістів фармацевтичної галузі.

6) Дослідження бронхолітичної дії екстракту "бронхостен" / О. С. Кухтенко, Л. В. Галузінська // Клінічна фармація. – 2019. – Т. 23, № 3. – С. 44-47. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/KIPh_2019_23_3_9

МІСЦЕ ДЛЯ ВІДПОВІДІ

--	--	--	--	--	--

Відповідь:

6, 2, 4, 1, 3, 5

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна:

1. Гейченко К. І., Абрамова І.Г., Лебеденко І.Л. Українська мова. Науковий дискурс та його типологія: навчальний посібник для студентів-іноземних громадян III курсу спеціальності «Фармація, промислова фармація»/ К.І. Гейченко, І.Г. Абрамова, І.Л. Лебеденко. – Запоріжжя: ЗДМУ, 2021. – 164 с.

2. Українська мова для іноземних студентів [текст]: навч. посіб. для студентів вищ. навч. закл. / Н.О.Лисенко [та ін.]; рец.: Л.Г.Савченко, О.Б.Кузьміна, О.О.Литвиненко; МОН України, МОЗ України, Нац. фармац. ун-т. – Київ : ЦУЛ, 2019. – 240 с.

3. Українська мова як іноземна для англомовних студентів-медиків : [нац. (міжкафедр.) підруч. з аудіододатком для англомов. студентів, лікарів-інтернів, викл., слухачів післядиплом. освіти мед. закл. вищ. освіти МОЗ України] : у 2-х кн. Кн. 1. Соціокультурна комунікація / С.М. Луцак [та ін.] ; за ред.: проф. С. М. Луцак. - Київ : ВСВ Медицина, 2019. - 502 с

4. Українська мова як іноземна для англомовних студентів-медиків : [нац. (міжкафедр.) підруч. з аудіододатком для англомов. студентів, лікарів-інтернів, викл., слухачів післядиплом. освіти мед. закл. вищ. освіти МОЗ України] : у 2-х кн. Кн. 2. Основи професійного мовлення / С.М. Луцак [та ін.] ; за ред.: проф. С. М. Луцак. - Київ : ВСВ Медицина, 2019. - 456 с

Додаткова:

1. Кравченко Ю.В. Методичні рекомендації для викладачів до проведення практичних занять з навчальної дисципліни «Українська мова як іноземна» студентам-іноземним громадянам III курсу спеціальності: 226 «Фармація, промислова фармація» (українська мова навчання): Розділ V «Комбіновані мовленнєві акти», ЗБ 2. «Анотування: написання анотації тексту за фахом». – Запоріжжя: [ЗДМФУ], 2023. – 61 с.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Гейченко К. І. Професійна мова: практикум для студентів-іноземних громадян – I курсу закладів вищої освіти МОЗ України спеціальностей: «Медицина», «Стоматологія», «Фармація, промислова фармація»/ К. І. Гейченко, О. В. Гриценко, Л. В. Даниленко, Т. Г. Якутіна. – Запоріжжя: ЗДМУ, 2019. – 227 с.

2. Кравченко Ю. В., Сенік Л. М., Гейченко К. І., Гнатенко С. А., Репетун А. К., Гриценко О. В. Екзаменаційні матеріали «Українська мова як іноземна» для студентів-іноземних громадян III курсу спеціальностей: 226 «Фармація, промислова фармація» з українською (англійською) мовою навчання, 222 «Медицина» з українською (англійською) мовою навчання, 221 «Стоматологія». – Запоріжжя, ЗДМФУ, 2024. – 144 с.

3. Абрамова І. Г. Екзаменаційні матеріали з навчальної дисципліни «Українська мова як іноземна» для студентів-іноземних громадян III курсу спеціальності: 226 «Фармація, промислова фармація» (українська мова навчання). – Запоріжжя, ЗДМУ, 2021. – 49 с.

Інформаційні ресурси

1. Гавриш Т. Подолання спадщини тоталітаризму в українській медицині: місія не здійснена? URL: <https://zn.ua/ukr/HEALTH/podolannja-spadshchini-totalitarizmu-v-ukrajinskij-meditsini-misija-nezdijsnenna.html>

1. Якими бувають дитячі хвороби та як їх лікувати [стаття] // Дитячі інфекційні хвороби. URL: <https://onclinic.ua/blog/kakimi-byvajut-detskie-bolezni>

2. Інфекційні хвороби у дітей [підручник] / за ред. Крамарєва С. О. // Коклюш. URL: <https://compendium.com.ua/uk/tutorials-uk/infektsiyi/koklyush/>

3. Риков О. А. Дитячі інфекції – вітрянка, свинка, краснуха, коклюш, скарлатина та кір. URL: <https://www.dobrobut.com/ua/med/c-detskie-infekcii>

4. Метод CRISP [стаття]. URL: <https://amnu.gov.ua/najvazhlyvishi-vidkryttya-v-medyczyni-u-2019-rocz/>

5. Анабіоз [стаття]. URL: <https://amnu.gov.ua/najvazhlyvishi-vidkryttya-v-medyczyni-u-2019-rocz/>

6. Нобелівська премія з медицини [стаття]. URL:

<https://amnu.gov.ua/najvazhlyvishi-vidkryttya-v-medyczyni-u-2019-roczii/>

7. Ліки проти мігрені [стаття]. URL: <https://amnu.gov.ua/najvazhlyvishi-vidkryttya-v-medyczyni-u-2019-roczii/>

8. Що таке ВІЛ/СНІД [стаття]. URL: <https://amnu.gov.ua/najvazhlyvishi-vidkryttya-v-medyczyni-u-2019-roczii/>

9. Вчені омолодили людей на рівні ДНК [стаття]. URL: <https://amnu.gov.ua/najvazhlyvishi-vidkryttya-v-medyczyni-u-2019-roczii/>